

EKONOM

BÜLTEN

EKONOMİ MUHABİRLERİ DERNEĞİ

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2025 SAYI:69

Yeni yapısal sorunumuz

**Emeklilikte
YOKSULLUK**

Haberin Öyküsü

**'Devlet sırrı'
nasıl ifşa
oldu?**

Ekonominin öne çıkan haberleri

Yılın **altın kalemleri
sahiplerini
buldu**

Turistlerin yeni gözdesi

**Müzeler
ve öğren
yerleri**

GELECEK TEKNOLOJİDE BİZİZ

Akıllı Şehir
Çözümleri

Lojistik
Çözümleri

Rota Optimizasyonu
Çözümleri

Saha İş Gücü
Yönetimi

Adres/Harita
Altyapısı

Lokasyon Bazlı
Analizler

MEHMET KAYA
Ekonomi Muhabirleri
Derneği Başkanı

GAZETECİLER YENİ MEDYANIN KURALLARINI OLUŞTURACAK YETKİNLİĞE SAHİPTİR

Değerli dostlar
EMD Altın Kalem Ekonomi Basını Başarı Ödülleri – 2024 töreni ve kutlama kokteyli, 24 Nisan 2025 günü Ankara'da gerçekleştirdik. Jürinin seçtiği haber ve programlar yanında Yönetim Kurulumuzun belirlediği, ebediyete göçmüş arkadaşlarımızın adına verilen özel ödüller sahipleriyle buluştu. Detaylarını EKONOM'da bulabilirsiniz. Ödüllerini ve törenimizi organize eden Yönetim Kurulumuz adına gecemize katkı veren, arkadaşlarımızın başarılarını bizlerle birlikte kutlayan herkese çok teşekkür ederim. Ekonomi alanında bir basın örgütünün ilk haber ödülü olan EMD Altın Kalemler'i 2009'da başlatan Yönetim Kurulumuzun bir üyesiydim. 13. ödüllere ulaşmamıza katkı veren herkese çok teşekkür ederim. Umarım, dilerim, nicelerini görürüz.

YENİ MEDYA MUHTEŞEM FIRSATLAR SUNUYOR AMA ŞU ANDA VAHŞİ BİR ORTAM

Yeni Medya olarak kavramlaştırılan iletişim ortamının özelliklerini burada sıralayacak değilim. Vurgulamak istediğim; yeni medya henüz kurallı hale gelmedi. "Konvansiyonel ya da geleneksel medya" 100 yılı aşkın zaman içinde, elbette gelişerek ve değişerek, gelenek, etik, yasal ve toplumsal kabul yönünden kurallı şekilde devam ediyor. Yeni medyada ise internetin yaygınlaştığı-geniş bant teknolojilerinin geliştiği 2000'lerde başlayan değişim hızlanarak devam ediyor. Akademi tüm dünyada yeni medyayı analiz ediyor, çalışmaların ağırlığı bu tarafa döndü.

Yeni medya muhteşem fırsatlar sunuyor ve iyiliklerle dolu. IP tabanlı mobil teknolojiyle birlikte zaman-mekânı birlikte kıran, böylece bilgi-haberlere her an her yerde erişim sağlayan yapıda. Olumsuz tarafta ise kurlsız, vahşi ve kötülük kaynağı. Bireyler ağır bir gözetim altında. Moda kelime dezenformasyon olsa da her türlü istismar, suç, maddi ya da siyasi çıkar için uygulanabiliyor.

Yeni medyayı kendi çıkarları yönünde kullanabilen gelişmiş ülkeler, kazanç kayıptan yüksek olduğu için uzunca süredir olumsuzluklara kayıtsızdı. Şimdi hava değişti. Ülkemizde ise sorun daha derin. Dışlayıcı-yasaklayıcı bir hava hakim.

Medyada kural oluşturma sadece kamuya bırakılmaz: Daha önce yapıldı, biz de yapabiliriz

Medyada kurallı habercilik arayışını siyasetçiler ya da güvenlik kuvvetleri-bürokratlar değil gazeteciler başlatmıştır. Medya yoluyla çıkar, istismar, sömürü, kitleleri kandırmayı önleme amaçlı kural arayışında ilk metinler 1923 yılında ABD'de (Amerikan Gazeteciler Derneği- ASNE, Canons of Journalism), 1936'da İngiltere'de (National Union of Journalists-NUJ Code of Conduct) yayınlanmıştır. EMD de üyelerini bağlayan EMD Etik İlkelerini oluşturmuştur ve yürürlüktedir.

Geleneksel medyada bizleri bağlayan ve zarar vermeyi önleyen-halkın çıkarını önceleyen kurallara uyuyoruz ama vahşi ortamın gürültüsü her şeyi bastırıyor. Tıpkı geçen yüzyılın başındaki meslektaşlarımız gibi, kurallı, özgürlükleri ve demokrasiyi geliştirmeye katkı veren kapsayıcı bir kural dizisini oluşturma yetkinliğimiz olduğuna inanıyorum. Bu arayış sadece kamuya bırakılmaz çünkü kamu kural denilince reaktif, dışlayıcı-kısıtlayıcı tavır alıyor. Basın örgütlerinin bu arayışa öncülük etmesi gerektiğine inanıyorum.

Saygılarımla.

www.basarsoft.com.tr

Başarsoft | [in](#) [f](#) [@](#) [x](#) [v](#)

contact@basarsoft.com.tr

başarsoft

6- KAPAK HABERİ

Emeklilikte yoksulluk dönemi

10- HABERİN ÖYKÜSÜ:

“Devlet sırrı” nasıl ifşa oldu?

13- Müzeler ve ören yerleri**16- Altın nereye koşuyor?****18- Küreselleşme krizi mi,
kapitalizm krizi mi yoksa
Trump krizi mi?****30- İzmir ekonomi basınının
12 dev ismi için anma töreni****24- Yılın altın kalemleri sahiplerini buldu****28- İşlerindeki ışığı metale yansıtıyorlar****31- “Aytaç Abla” kitabı yayımlandı****32- Aytaç Abla vefatının
25. yılında mezarı başında anıldı****36- Aytaç Sefiloğlu 26. Gazetecilik
Yarışması ödülleri verildi**

NEŞE KARANFİL
EKONOM
Genel Yayın Yönetmeni

EKONOM'un 69. Sayısı ile karşınızdayız. Yılın ilk yarısında piyasada yaşanan dalgalanma, enflasyonun seyrinin nasıl olacağı en çok tartışılan ekonomi başlıkları oldu. Yılın ikinci yarısına doğru ilerlerken EKONOM'da ele aldığımız konuların kamuoyuna ışık tutacağını tahmin ediyorum.

Sosyal güvenlik sistemi yapısal reform listesinin hep ilk sırasında yer aldı. 1999 yılından itibaren reform başlığı adı altında sosyal güvenlik sisteminde emeklilik yaşı yükseltildi, emekli aylığını azaltıcı adımlar atıldı. Ancak geline son noktada emekli maaşıyla geçi-nemez duruma gelindi. EKONOM'un bu sayısında sosyal güvenlik sistemini ele almak istedik. 1999 yılında yapılan köklü değişikliklerin üzerinden çeyrek asır geçti. Emekli aylıklarının azaltılmasına yönelik adımlar, yaşın yükseltilmesi açıkları kapatabildi mi? Yoksa kara delik daha da mı büyüdü?

İşte bu soruların yanıtlarını sosyal güvenlik alanında uzmanlığı ile tanınan Ahmet Kıvanç kaleme aldı. Kıvanç'ın en çarpıcı tespiti ise son yılların en tartışmalı konusunun daha tartışılmaya devam edeceğini gösterdi. “Emeklilikte yoksulluk”...

Bu sayının en ilgi göreceğini tahmin ettiğim bir başka yazısı Alaattin Aktaş'ın kalemin-den geldi. EKONOM'un bu sayısı ile birlikte yeni bir köşe açıyoruz. Haberin öyküsünü sayfalarımıza taşıyacağız. Alaattin Aktaş geçen yıl yaptığı TÜİK haberleriyle kamuoyunu aydınlattı. Biz de kendisinden bu haberleri nasıl yaptığını kaleme almasını istedik. Başta genç muhabirler olmak üzere birçok meslektaşımın da ilgiyle okuyacağını tahmin etti-ğim, “Devlet sırrı nasıl ifşa oldu?” başlıklı yazıda Aktaş tüm içtenliğiyle haberinin öyküsünü anlattı.

Son ayların en popüler sorusu; “Altın ne olacak?” Bu sorunun yanıtını da Cevdet Fırat Aydoğmuş araştırdı. Aydoğmuş haberinde uzmanlara sorarak; altının rekora neden git-tiğini, kısa dönemde geri çekilmeler olabileceğini ancak orta vadede trendin yukarı yönlü olduğu tespitlerini yaptı.

Mehmet Kaya ise “Küreselleşme krizi mi, kapitalizm krizi mi yoksa Trump krizi mi?” başlığı altında tarife savaşlarını analiz etti. Mehmet Kaya, ABD-Çin ikilisini yazarken, Hindistan alternatifinin de masada olduğuna değiniyor.

Meltem Güneş bu sayıda keyifli bir haber hazırladı. “Müzeler, kültürün kalbindeki hazine sandıklarıdır” sözünün güzelliğiyle kültür turizmini ele aldı. Adana müzesi ile ilgili detaylar ise dikkat çekici.

Keyifli okumalar dileğiyle...

EKONOM
EKONOMİ MUHABİRLERİ DERNEĞİ YAYIN ORGANI

Genel Yayın Yönetmeni

Neşe KARANFİL

Katkıda Bulunanlar

Barış ŞİMŞEK, Murat DEMİRCAN, Mete
Tamer OMUR, Meltem GÜNEŞ, Cevdet
Fırat AYDOĞMUŞ

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2025 Sayı: 69

Ahmet Mithat Efendi Sokak No: 35/10

Çankaya/ANKARA

Tel & Fax: (0312) 417 62 64

www.emd.org.tr

EKONOM Dergisi yaygın süreli bir yayındır. EKONOM Dergisi'nde yayımlanan haber, yazı, resim ve fotoğraflar izin alınmaksızın, kaynak gösterilerek dahi iktibas edilemez. EKONOM, basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

Emeklilikte yoksulluk dönemi

AHMET KIVANÇ

Sosyal güvenlik sisteminde yapılan harcama artırıcı düzenlemelerin etkisi hemen ortaya çıkar. Gelirleri artıran, harcamaları azaltan düzenlemelerin etkisi ise yıllar sonra hissedilir. 1999 yılında çıkartılan kanunla emeklilikte yaş koşulu getirildi. Bu kanun sonrası emekli başına düşen aktif çalışan sayısı 2022 yılında ancak yirmi yıl önceki seviyeyi koruyabildi. 2023'te yürürlüğe giren emeklilikte yaşa takılanlar (EYT) düzenlemesiyle ise tarihin en düşük seviyesine geriledi. 1999 ve 2008 yıllarında yürürlüğe giren kanunların emekli aylığını azaltıcı etkisi ise günümüzde can yakmaya başladı. Düşük emekli aylığı Türkiye'nin önümüzdeki yıllardaki en önemli yapısal sorunlarından birini oluşturmaya aday görünüyor. Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminde 1999 ve 2008 yıllarında iki defa kapsamlı değişiklik yapıldı. 1992 yılında Süleyman Demirel'in Başbakanlığı döneminde kaldırılan emeklilikte yaş koşulu 1999 yılında tekrar getirildi. Emeklilik yaşı kadınlarda 58, erkeklerde 60 olarak belirlendi. 1999'dan önce işe girenlerin emeklilik yaşı kademeli olarak düzenlendi. 2008 yılında ise emeklilik yaşı, bu tarihten sonra çalışmaya başlayanlar için kademeli artırılarak 65 yaşa çıkartıldı.

Söz konusu iki yasayla yapılan bir başka kapsamlı değişiklik de emekli aylıklarını azaltmak oldu. Aylık bağlama oranı (ABO) ve sigorta primine esas kazançları (SPEK) güncelleme yöntemleri değiştirilerek emekli aylıkları düşürüldü. 1999 yılında yapılan değişiklikten bu yana çeyrek asır geçti. Bu dosyada, aradan geçen sürede sosyal güvenlik sisteminde neler olduğunu masaya yatırdık. Öncelikle sosyal güvenlik sisteminin açığından başlayalım. Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi 1990'lı yıllarda "kara delik" olarak nitelendirildi. Bu nitelendirmede, nüfus çok genç olmasına karşın sistemin açık vermeye başlamasının etkisi oldu. Emekli Sandığına öteden beri "faturalı ödemeler" adı altında bütçeden kaynak transfer ediliyordu ama BAĞ-KUR ilk defa 1991 yılında, SSK ise 1994 yılında açık vermeye başladı. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Sosyal Güvenlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu'na göre, sosyal güvenlik sisteminin finansman açıkları 1995 yılında 49,6 milyon TL ile gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYH) yüzde 0,6'sı seviyesinde gerçekleşti. 1998 yılında ise 451 milyonu SSK, 610 milyonu Emekli Sandığı ve 435 milyonu da BAĞ-KUR olmak üzere bütçeden yapılan toplam transferler 1 milyar 496 milyon liraya ulaştı. 1998 yılında sosyal güvenlik kurumlarına yapılan bütçe transferlerinin GSYH'ya oranı yüzde 2,1 oldu. SSK ve BAĞ-KUR'a 1998 yılında gerçekleştirilen transferlerin tamamı açığın finansmanı amacıyla yapıldı.

DEVLET KATKISI İLE SOSYAL GÜVENLİK AÇIĞININ TANIMI DEĞİŞTİ

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 Sayılı Kanun'la sosyal güvenlik sistemi açığının tanımı değişti. İşçi ve işveren payı olarak ödenen prime karşılık devlet de 4'te 1 oranında katkı

Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelir Gider Dengesi (Milyon TL)							
Yıllar	Prim gelirleri	Devlet katkısı	Diğer gelirler	Toplam gelirler	Toplam giderler	Açık	Gelirlerin giderleri karşılama oranı
2000	6.575		2.001	8.576	10.987	(2.411)	78
2001	9.740		3.621	13.361	17.831	(4.470)	75
2002	14.822		5.196	20.018	27.982	(7.964)	72
2003	21.178		6.739	27.917	41.336	(13.420)	68
2004	27.424		7.265	34.689	50.621	(15.932)	69
2005	30.884		10.365	41.249	59.941	(18.692)	69
2006	41.620		12.211	53.831	71.867	(18.037)	75
2007	44.052		12.823	56.875	81.915	(25.041)	69
2008	54.546	1.719	10.993	67.257	93.159	(25.902)	72
2009	54.579	10.879	12.614	78.072	106.775	-28.703	73
2010	66.913	15.170	13.190	95.273	121.997	-26.724	78
2011	89.561	21.176	13.743	124.480	140.715	-16.235	88
2012	99.359	23.537	20.032	142.928	160.223	-17.295	89
2013	118.729	27.471	16.814	163.014	182.689	-19.675	89
2014	135.239	30.512	18.578	184.329	204.400	-20.071	90
2015	159.480	37.526	23.096	220.102	231.546	-11.444	95
2016	184.446	46.457	24.977	255.880	276.536	-20.656	93
2017	208.064	51.767	28.728	288.559	312.735	-24.176	92
2018	255.619	57.560	56.032	369.211	384.962	-10.404	96
2019	293.828	71.222	59.178	424.228	464.173	-39.945	91
2020	323.181	85.070	64.375	472.626	540.095	-67.469	88
2021	440.130	106.848	86.228	633.207	654.820	-21.613	97
2022	724.108	174.712	101.259	1.000.079	1.039.811	-39.732	96
2023	1.497.925	325.630	369.399	2.192.953	2.232.335	-39.385	98
2024	2.810.532	637.657	514.278	3.962.467	3.972.816	-10.350	100

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

yapmaya başladı. Toplanan her 100 liralık prime karşılık 25 liralık devlet katkısı uygulamasına geçildi. Bu sayede sosyal güvenlik sisteminin açığı daha düşük görünmeye başladı. Örneğin 2007 yılında üç sosyal güvenlik kurumunun toplam

açığı 25 milyar lira olurken, 2009 yılında 28,7 milyar lira oldu. Oysa 2007 yılında devlet katkısı yok iken, 2009 yılında 10,9 milyar liralık devlet katkısına rağmen 28,7 milyar lira açık meydana geldi. Devlet katkısı olmasaydı 2009 yılındaki açık 39,6 milyar lira olacaktı.

2024 yılında Sosyal Güvenlik Kurumu'nun açığı 10,4 milyar lira olurken, 637,6 milyar lira devlet katkısı yapıldı. Devlet katkısı yapılmamış olsaydı SGK'nın 2024 yılındaki açığı 10,4 milyar lira yerine 648 milyar lira görünecekti.

SGK'ya aktarılan bütçe transferlerinin kapsamı yıllar içinde çok genişledi. Geçmişte sadece Emekli Sandığı'na "faturalı ödemeler" adı altında memurların emekli ikramiyesi, makam ve temsil tazminatı için bütçeden transfer yapılır iken çeşitli kanunlarla transfer kalemleri artırıldı. Yukarıda yer verdiğimiz devlet katkısına ilaveten 2009 yılından itibaren teşvikler, vergi iadesinin yerine emekliler için getirilen ve emekli aylığının yüzde 4'ü oranındaki ek ödemeler, ödeme gücü bulunmayanların genel sağlık sigortası (GSS) primleri gibi kalemler de bütçe transferlerine dahil edildi.

1998 yılında GSYH'nın yüzde 2,1'i düzeyinde bulunan bütçe transferleri, 2009 yılında yüzde 5,2 ile en yüksek seviyeyi gördü. O tarihten beri GSYH'nın yüzde 3,5'i ile yüzde 5'i arasında seyrediyor. Emeklilikte yaşa takılanlar (EYT) düzenlemesiyle iki yılda emekli olan yaklaşık 3 milyon kişiye rağmen 2024 yılında bütçe transferlerinin GSYH'ya oranı yüzde 3,3 olarak gerçekleşti.

Özetlemek gerekirse 1999 yılından bu yana olan süreçte sosyal güvenlik sisteminin açığı azaldı. Bütçe transferlerindeki artış sınırlı kaldı. Sosyal güvenlik sisteminin açıklarını ve bütçe transferlerini değerlendirirken yukarıda özetlediğimiz ayrıntıları gözden uzak tutmamak gerekir.

AKTİF / PASİF DENGESİ TARİHİN EN DÜŞÜK SEVİYESİNDE

Emekli başına düşen sigortalı çalışan sayısı sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği açısından çok önemli. Sekizinci Kalkınma Planı'na göre, 1999 yılında emekli başına üç sosyal güvenlik kurumunda ortalama 2,16 aktif sigortalı düşüyordu. Aktif /pasif oranı Emekli Sandığı'nda 1,69, BAĞ-KUR'da 2,60, SSK'da 2,21 seviyesinde idi.

Aktif / pasif oranı 2002 yılında 2,08 iken 2010 yılında 1,84'e kadar düştü, sonra toparlanarak 2022 yılında 2,01 oldu. 2023

Gerçek aktif / pasif sigortalı oranı ne oldu?						
	2002	2005	2010	2015	2022	2024
Aktif Sigortalılar	12.257.296	13.408.486	16.196.304	20.273.227	26.344.234	25.625.750
Zorunlu	11.892.874	13.167.454	15.159.750	19.578.791	23.741.403	23.202.708
Çıracak	215.259	241.032	349.581	392.908	636.302	539.241
Stajyer ve kursiyerler			30.711	285.618	1.492.323	1.406.464
Pasif sigortalılar						
Dosya bazında	5.888.418	6.837.393	8.820.694	10.808.165	13.128.225	15.869.846
Kişi bazında	6.551.282	7.504.453	9.518.704	11.384.263	13.933.020	16.677.617
Standart Aktif/Pasif oranı	2,08	1,97	1,84	1,92	2,01	1,61
Gerçek Aktif / Pasif Oranı	2,02	1,93	1,72	1,81	1,84	1,49
Gerçek aktif pasif oranı çıracak, stajyer ve kursiyerler hariç aktif sigortalılara göre hesaplanmıştır						

Sosyal Güvenlik Kurumlarına Yapılan Bütçe Transferleri (Milyon TL)				
Yıllar	SGK'ya yapılan bütçe transferleri	Merkezi yönetim bütçe açığı	Transferlerin bütçe açığına oranı (%)	Transferlerin GSYH'ya oranı (%)
1998	1.496	3.895	38	2,1
1999	2.936	9.284	32	2,8
2000	3.226	13.115	25	1,9
2001	5.523	28.556	19	2,3
2002	9.684	40.184	24	2,8
2003	15.884	40.208	40	3,5
2004	18.830	29.128	65	3,4
2005	23.322	6.903	338	3,6
2006	22.892	4.642	493	3,0
2007	33.060	13.707	241	3,9
2008	35.016	17.432	201	3,5
2009	52.685	52.761	100	5,2
2010	55.039	40.081	137	4,7
2011	52.833	17.783	297	3,8
2012	63.684	29.412	217	3,7
2013	71.793	18.543	387	3,9
2014	77.294	23.370	331	3,8
2015	80.083	23.525	340	3,4
2016	106.786	29.932	357	4,1
2017	128.183	47.373	271	4,1
2018	150.530	72.813	207	4,0
2019	196.798	80.616	244	4,6
2020	248.846	138.873	179	4,9
2024	1.442.633	849.211	170	3,3

Kaynak: SGK, Hazine ve Maliye Bakanlığı istatistikleri

yılında yürürlüğe giren EYT düzenlemesinin ardından 2024 yılında ise aktif / pasif oranı 1,61'e geriledi.

Çıracak, stajyer ve kursiyerler dahil 2002 yılında 12 milyon 257 bin olan aktif sigortalı sayısı 22 yılda yüzde 109 oranında artarak 2024 yılında 25 milyon 626 bin kişiye yükseldi. Aynı dönemde dosya bazında pasif sigortalı sayısı yüzde 170 oranında artarak 5 milyon 888 binden 15 milyon 870 bin kişiye ulaştı. Söz konusu dönemde aktif sigortalı sayısı 13 milyon 368 bin kişi, pasif sigortalı sayısı da 9 milyon 981 bin kişi arttı. Pasif sigortalıların içinde dul ve yetim aylığı alanlar da bulunuyor. Sadece yaşlılık aylığı alanların sayısına baktığımızda 2002 yılında 4 milyon 281 bin kişi olan sayının 2024 yılında 12 milyon 28 bin kişiye yükseldiğini görüyoruz. Yaşlılık aylığı alanların sayısı da yüzde 180 oranında artmış bulunuyor.

Türkiye’de çırak, stajyer ve kursiyerlerden uzun vadedeli sigorta primi kesilmediği halde bu kişiler aktif sigortalı sayılarak aktüeryal denge hesabına dahil ediliyorlar. Oysa çırak, stajyer ve kursiyerler hariç tutulduğunda bir emekli başına düşen sigortalı çalışan sayısını gösteren gerçek aktif / pasif oranı 2002 yılında 2,02 iken 2010 yılında 1,72’ye düştü. 2022 yılında 1,84’e kadar çıkan gerçek aktif / pasif oranı 2024 yılında 1,49’a geriledi.

Sosyal Güvenlik Kurumu Uzmanı Bünyamin Toker ile Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hasan Şahin’in imzasını taşıyan araştırma aktüeryal denge konusunda karamsar bir gelecek tablosu ortaya koyuyor. Araştırmada, Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2018 – 2080 dönemini kapsayan nüfus projeksiyonu kullanılarak iki farklı senaryo oluşturuldu. Doğum hızının artacağı senaryoda aktif / pasif oranı 2040’ta 1,35, 2060’ta 1,05, 2080 yılında 1,06 düzeyinde kalacak.

Doğum hızının yanı sıra kadınların işgücüne katılım oranının arttığı senaryoda ise aktif / pasif oranı 2040’ta 1,44, 2060’ta 1,20, 2080 yılında ise 1,21 olacak.

Ancak bu araştırma, Türkiye nüfusunun 2080 yılında ana senaryoda 107 milyon, yüksek senaryoda 121 milyon, düşük senaryoda 94 milyon olacağını öngören 2018 – 2080 Nüfus Projeksiyonuna dayanıyor.

TÜİK, söz konusu araştırmadan sonra güncelleme yaparak 2023 – 2100 Nüfus Projeksiyonunu yayımladı. Son projeksiyonda Türkiye nüfusu 2080 yılında ana senaryoda 86 milyon, yüksek senaryoda 102 milyon, düşük senaryoda ise 72 milyon olarak tahmin edildi.

1999 yılında çıkartılan kanunla 8 Eylül 1999 tarihinde işe başlayanlar ile 9 Eylül 1999 tarihinde işe başlayanların emeklilik yaşı arasında 2 yıl fark vardı. EYT yasası ile 8 Eylül 1999 öncesinde çalışmaya başlayanlar için emeklilikte yaş şartı kaldırılınca aynı kuşak arasındaki yaş farkı kadınlarda 20, erkeklerde 17 yıla kadar çıktı. Bunun üzerine 8 Eylül 1999 tarihinden sonra çalışmaya başlayanlar kademeli emeklilik talebinde bulunmaya başladılar. EYT talepleri de böyle başlamıştı. Kademeli emeklilik beklentisi önümüzdeki dönemde siyasetçiler ve sosyal güvenlik sistemi üzerinde baskı oluşturacak. Gelecekteki aktif / pasif oranı konusunda kademeli emeklilik ile ilgili gelişmeler de belirleyici olacak.

EMEKLİLERİN SAYISI KATLANDI, MİLLİ GELİRDEKİ PAYLARI AYNI KALDI

2000 – 2024 yılları arasında dosya bazında emekli sayısı tam olarak 3’e katlandı. 2000 yılında 5,3 milyon emekliye 6,8 milyar lira emekli aylığı ödendi. Emekli aylığı ödemelerinin 2000 yılındaki GSYH’ye oranı yüzde 3,94 olarak gerçekleşti.

Emekli Aylığının GSYH'ya Oranı Ne Oldu? (Bin TL)				
	Emekli Sayısı	Emekli Aylığı Ödemeleri	GSYH	Emekli Aylığının GSYH'ya Oranı (%)
2000	5.262.131	6.756.700	171.494.210	3,94
2001	5.603.798	10.696.600	247.266.207	4,33
2002	5.888.418	16.687.400	362.109.648	4,61
2003	6.178.979	25.174.200	472.171.775	5,33
2004	6.501.742	30.660.700	582.852.799	5,26
2005	6.837.393	38.537.100	680.275.847	5,66
2006	7.248.871	45.075.855	795.757.109	5,66
2007	7.589.715	52.311.728	887.714.414	5,89
2008	8.045.815	59.136.539	1.002.756.496	5,90
2009	8.060.923	68.603.972	1.006.372.482	6,82
2010	8.820.694	78.957.499	1.167.664.479	6,76
2011	9.274.705	91.615.378	1.404.927.615	6,52
2012	9.635.806	105.293.799	1.581.479.251	6,66
2013	9.893.779	119.161.662	1.823.427.315	6,54
2014	10.227.047	134.391.514	2.054.897.828	6,54
2015	10.808.165	151.990.402	2.350.941.343	6,47
2016	11.171.059	185.157.568	2.626.559.710	7,05
2017	11.418.722	209.545.653	3.133.704.267	6,69
2018	11.867.931	245.105.705	3.761.165.557	6,52
2019	12.214.543	298.614.722	4.317.809.824	6,92
2020	12.490.714	343.045.567	5.048.567.945	6,79
2021	12.847.135	406.024.423	7.256.141.737	5,60
2022	13.128.225	668.794.524	15.011.775.979	4,46
2023	15.236.122	1.408.623.532	26.545.721.797	5,31
2024	15.869.846	2.667.846.296	43.410.514.000	6,15
Kaynak: SGK, TÜİK.				

Kişi başına emekli aylığı ödemeleri ve net asgari ücrete oranı									
Kişi başına ortalama emekli aylığı ve Asgari Ü. (TL) Emekli aylığının net asgari ücrete oranı									
	Toplam	SSK	BAĞ-KUR	Emekli Sandığı	Net asgari ücret (TL)	Toplam	SSK	BAĞ-KUR	Emekli Sandığı
2002	236	219	136	379	174	1,36	1,26	0,78	2,18
2003	340	318	243	492	205	1,66	1,55	1,18	2,40
2004	393	366	289	568	311	1,26	1,18	0,93	1,83
2005	470	462	321	639	350	1,34	1,32	0,92	1,82
2006	518	500	368	728	380	1,36	1,31	0,97	1,91
2007	574	558	409	797	411	1,40	1,36	0,99	1,94
2008	612	601	422	858	492	1,24	1,22	0,86	1,74
2009	673	660	485	938	537	1,25	1,23	0,90	1,75
2010	746	738	555	999	588	1,27	1,25	0,94	1,70
2011	823	827	610	1.084	644	1,28	1,28	0,95	1,68
2012	911	911	680	1.210	720	1,26	1,26	0,94	1,68
2013	1.004	1.015	744	1.295	788	1,27	1,29	0,94	1,64
2014	1.095	1.096	800	1.464	869	1,26	1,26	0,92	1,69
2015	1.172	1.181	849	1.573	975	1,20	1,21	0,87	1,61
2016	1.381	1.378	1.039	1.844	1.301	1,06	1,06	0,80	1,42
2017	1.529	1.505	1.186	2.039	1.404	1,09	1,07	0,84	1,45
2018	1.721	1.696	1.311	2.307	1.603	1,07	1,06	0,82	1,44
2019	2.037	1.998	1.554	2.753	2.021	1,01	0,99	0,77	1,36
2020	2.289	2.241	1.749	3.090	2.325	0,98	0,96	0,75	1,33
2021	2.634	2.581	1.994	3.570	2.826	0,93	0,91	0,71	1,26
2022	4.245	4.100	3.201	5.996	4.877	0,87	0,84	0,66	1,23
2023	7.704	7.375	6.149	11.000	9.955	0,77	0,74	0,62	1,11
2024 Ekir	13.777	13.251	10.355	20.217	17.002	0,81	0,78	0,61	1,19

2008 yılında emekli sayısı 8 milyona çıkarken, emekli aylığı ödemesi 1 trilyon 2,8 milyar lira oldu. 2008 yılında emekli aylığı ödemelerinin GSYH’ye oranı yüzde 5,9 olarak gerçekleşti. 2008 yılındaki bu oranı aklımızda tutalım.

Emekli sayısı 2008 – 2024 yılları arasındaki dönemde tam olarak ikiye katlandı. 2024 yılında dosya bazında emekli sayısı 15,9 milyon kişi oldu ve 2,7 trilyon lira emekli aylığı ödendi. 2024 yılındaki emekli aylığı ödemelerinin GSYH’ya oranı yüzde 6,15 oldu. Söz konusu 16 yıllık dönemde emekli sayısı ikiye katlanmasına karşın emekli aylığı ödemelerinin GSYH’daki payı aynı kaldı.

Emekli sayısı ikiye katlanırken milli gelirden emeklilerin aldığı payın aynı kalması milli gelirdeki artış karşısında emekli aylıklarının reel anlamda yarı yarıya azaldığını gösteriyor. Emeklilerin 2008 yılında milli gelirden aldığı payın korunabilmesi için 2024 yılında emekli aylığı ödemelerinin milli gelirin yaklaşık yüzde 12’sine ulaşması gerekirdi.

Emekli aylıklarındaki düşüşü görebilmek için asgari ücretle de karşılaştırma yapılıyor. Özellikle 2016 yılından sonra asgari ücretin enflasyonun hayli üzerinde ve diğer ücretlerden daha fazla arttığını hatırlamakla birlikte bu karşılaştırmayı tümüyle görmezden gelmek doğru değil. 2002 yılında ortalama asgari ücret 173,91 TL oldu. Buna karşılık SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı’nca ödenen kişi başına ortalama emekli aylığı 236 TL olarak gerçekleşti. 2002 yılında ödenen ortalama emekli aylığı asgari ücretin yüzde 36 üzerinde oldu. AK Parti iktidarının ilk yılında emekli aylıklarına yüksek oranlı artışlar yapıldı. 2003 yılında net asgari ücret 226 TL olurken, kişi başına emekli aylığı ise 340 TL’ye yükseldi. Kişi başına ortalama emekli aylığı asgari ücretin yüzde 50 oranında üzerine çıktı.

İzleyen yıllarda bu oran korunamadı. Özellikle 2007 yılından sonra her yıl düşmeye başladı. 2019 yılında kişi başına ortalama emekli aylığı asgari ücret ile başa baş olurken, 2020 yılından itibaren asgari ücretin altına düştü. 2023 yılında net asgari ücretin yüzde 77’si oranına geriledi.

2024 yılında kişi başına ortalama emekli aylığı 14.009 TL olarak gerçekleşti. Net asgari ücretin 17.002 TL olduğu dikkate alınırsa, kişi başına ortalama emekli aylığı 2024 yılında asgari ücretin yüzde 82’si düzeyinde kaldı.

EMEKLİ AYLIĞINDA REFORM ZAMANI

1999 ve 2008 yıllarında emekli aylığını düşürmek amacıyla yapılan değişikliklerde kantarın topuzunun kaçtığı artık herkes tarafından kabul görüyor. Emekli aylıklarındaki düşüşü telafi etmek için 2019 yılında 1000 TL ile başlayıp 2025 yılında 14.469 TL’ye yükselen “en düşük emekli aylığı” uygulaması sorunu çözmek yerine daha da içinden çıkılmaz hale getirdi. Yapılan hesaplamalara göre, asgari ücret üzerinden 3600 gün prim ödeyerek emekli olan SSK’lı ile 9500 gün prim ödeyerek emekli olan kişinin emekli aylığı aynı seviyede eşitlendi. Birincisi fiilen on yıl çalışarak, ikincisi fiilen 26 yıl 5 ay çalışarak emekli oldukları halde aynı aylığı alıyorlar. Üç ayrı dönem için üç farklı aylık bağlama oranı (ABO) ve güncelleme kuralı nedeniyle ilk defa sigortalı çalışmaya 2000 öncesi başlamış olanların 2008 sonrasındaki çalışma süresi uzadıkça emekli aylığı düşüyor.

Bağlanacak emekli aylığı miktarının ne olacağını, çalışırken Sosyal Güvenlik Kurumu’na bildirilen sigorta primine esas kazanç tutarı belirliyor. Emeklilik tarihinde, çalışma hayatı boyunca

SGK’ya bildirilen prime esas kazançların o günkü değerleri güncelleme katsayısı ile hesaplanarak ortalama aylık kazanç belirleniyor. Bu kazanç üzerinden de aylık bağlama oranına göre aylık hesaplanıyor.

2000 öncesi kazançların değeri evvela gösterge sistemine göre hesaplanıyor, sonra güncelleme katsayısı ile bugüne taşınıyor. Güncelleme katsayısı 2000-2008 arasında yıllık TÜFE’nin tamamı ile büyüme hızının yüzde 100’ünün toplamından oluşurken, 2008 sonrasında TÜFE’nin tamamı ile büyüme hızının yüzde 30’undan oluşuyor.

Yapılan hesaplamaya göre, 1 Ekim 2008 tarihinden 31 Mart 2024 tarihine kadar hep asgari ücret üzerinden çalışan kişinin ortalama aylık kazancı Nisan 2024 tarihinde 10.017 TL oldu. Brüt asgari ücret o tarihte 20.002,50 TL olduğu halde, hep asgari ücretle çalışan işçinin emekli aylığı hesabında dikkate alınan ortalama aylık kazancının asgari ücretin yüzde 50,08’i seviyesinde kalması emekli aylıklarının nasıl düştüğünü de ortaya koyuyor.

Bunun ne anlama geldiğini örnekle açıklayalım. Aylık bağlama oranı yüzde 50 olan bir kişiyi ele alalım. Emekli olacağı tarihte hesaplanan ortalama aylık kazancı o tarihte yürürlükteki 20.002,50 TL brüt asgari ücret düzeyinde olsaydı emekli aylığı 10.001,25 TL olarak bağlanacaktı. Ortalama aylık kazancı 10.017 TL olarak hesaplandığı için bağlanacak emekli aylığı 5.008,50 TL’de kalacak.

YOKSUL EMEKLİ

Emekli sayısındaki artışa rağmen sosyal güvenlik açığının azalması bir yandan açığın tanımının değişmesinden, diğer yandan emekli aylıklarının reel olarak düşmesinden kaynaklandı. Emeklilerin en az dörtte biri en düşük emekli aylığında eşitlendi.

Mevcut sistemin aynen devamı halinde emekli aylığındaki düşüş giderek kabul edilemez hale gelecek. 2008 sonrası çalışma süresi uzayanların emekli aylığı daha düşecek. 2000 yılından sonra çalışmaya başlayanlar henüz emekli olmadığı için aylıktaki düşüşü hissetmediler. 2008 yılından sonra çalışmaya başlayanların emekli aylıkları ise öncekilerden de fazla düşecek.

Bu yetmiyormuş gibi 2024 yılında dilekçe verenler ile 2025 yılında dilekçe verenlerin emekli aylıkları arasında yüzde 30 – 31 oranında fark ortaya çıktı. Bu farktan, emekliliğe ileri tarihlerde hak kazanacak kişiler de etkilenecek.

Söz konusu farkın ortadan kaldırılması ve emekli aylığı hesaplama sisteminin hem aktif çalışanları hem de mevcut emeklileri kapsayacak şekilde değiştirilmesi, sosyal güvenlik sisteminin en acil çözülmesi gereken konusu haline geldi. Bu konuda süratle adım atılmadığı takdirde ortalama emekli aylığı ile en düşük emekli aylığı arasındaki fark giderek kapanacak. Emekli aylıkları ile geçinmek tümüyle imkânsız hale gelecek. Milyonlarca insanın emeklilik yaşamları yoksulluğa mahkûm olacak.

Aktif / pasif oranının sürdürülebilir seviyelerde tutulabilmesi için sigortalı çalışan sayısının artırılması gerekiyor. Nüfus projeksiyonları gelecek için çok ümit vermiyor. Sigortalı çalışan sayısının artırılabilmesi için istihdama katılım oranının artırılması ve kayıt dışı çalışanların kayda alınmasından başka çözümler görünmüyor.

"HABERİN ÖYKÜSÜ"

ALAATTİN AKTAŞ

"Devlet sırrı" nasıl ifşa oldu?

Hani **"Yahudi parasız kalınca eski defterleri karıştırırmış"** ya... Benimki de biraz o hesaptı. Gerçi kurcalayıp acaba kıyıda köşede kalmış mıdır diye baktığım bir alacak değildi tabii ki ama aradığım ve bulmaya çalıştığım bir şey vardı. Gazeteci ne arar; bir bilgi, bir veri arıyordum.

TÜİK, TÜFE'yi 2003'ten beri hesaplıyor ve endeks kapsamındaki tüm mal ve hizmetlerin fiyatını her ay açıklıyordu. Ta ki 2022'nin ortasına kadar. Bu fiyatlar son olarak Nisan 2022 için açıklandı ve sonrası yok! TÜİK madde fiyatlarını açıklamama kararı aldı.

O dönemde bu kararın gerekçesi konusunda da pek bilgi verilmedi. Tek söylenen madde fiyatlarının kamuoyunda kafa karışıklığına ve yanlış yorumlara yol açtığıydı.

İşte ben geçen yıl eski defterleri karıştırıp madde fiyatlarını yazınca yoğun bir tartışma ortamına girildi ve sessizliğini eskisi kadar koruyamayan TÜİK bu konuda biraz da savunma pozisyonuna geçmek durumunda kalarak doğrusu **"şahane"** gerekçeler üretti.

Mesela madde fiyatlarını açıklayabilmek için bir gün daha çalışmak gerekiyordu. Bir gün daha çalışmak! Ne büyük fedakarlık değil mi? Bu gerekçenin basit bir karşılığı var aslında: **"Madem öyle, çalışın!"**

Ayrıca geçmişin çok daha yavaş bilgisayarlarıyla bile enflasyonun açıklandığı güne yetiştirilen madde fiyatları, bilgisayar sistemleri böylesine gelişmişken mi ek çalışma gerektiriyordu! Bahane işte!

Başka bir gerekçe de şuydu: **"Ama dünyada hiçbir istatistik kurumu madde fiyatı açıklamıyor ki!"** Sanki o ülkelerde insanlar fiyat endekslerinde hangi fiyatların dikkate alındığını merak ediyor da!

Gelişmiş ülkelerin yıllık enflasyonu Türkiye'nin aylık enflasyonu kadar. Hep şunu derim: **"Enflasyon, hesabı masaya bırakıp çıkıp gidememektir."** Yurt dışında yaşayanlar ya da yabancı film

meraklıları bilir. Özellikle bir barda, bir kafede aceleniz varsa garsonun hesap getirmesine gerek duymadan masaya birkaç banknot bırakıp çıkabiliyorsanız, o ülkenin enflasyon sorunu yoktur. Çünkü bir yıl önceki fiyat bile aklınızda olsa yeter; ne olacak ki bir yılda en fazla yüzde 5 artış yaşanmıştır. Dolayısıyla o ülkelerde madde fiyatlarını merak eden mi var ki bunun üstünde durulsun.

Bu konuda baştan beri dile getirilen gerekçe, daha önce de belirttim, madde fiyatları açıklandığında bunun kamuoyunda yanlış yorumlara yol açtığı görülmüştü. Oysa fiyatlar gizlenince daha önce olmadık ölçüde yorum yapılmaya başlandı.

Madde fiyatlarının ne olduğunu merak ede ede 2024'e gelmiştik ve enflasyon oranları biraz düşük çıktı mı -ölçüm tümüyle doğru yapılmış olsa bile- o malum konu yine gündemin birinci maddesi oluveriyordu.

Bir şeyler yapılabilir mi diye düşünmeye başladım. Acaba bu fiyatları bir şekilde hesaplamak mümkün olabilir miydi?

Arşimet'in **"Bana bir dayanak noktası gösterin, dünyayı yerinden oynatayım"** demesi gibi bana da bir dayanak noktası gerekiyordu ki yol alabileyim ve **"bir şeyleri"** yerinden oynatabileyim.

HAZİNE NİTELİĞİNDE KAYNAKLAR VAR

Biz ekonomi gazetecileri için hazine niteliğinde iki kaynak var. Bunlar Merkez Bankası ve TÜİK'in web sayfaları.

Veri okumayı ve araştırmayı sevenler için bu sayfalarda adeta kaybolup gitmek mümkün; öylesine zengin. Bu iki siteye Hazine ve Maliye Bakanlığı sitesi de eklenebilir.

Merkez Bankası'nın sitesinde yer alan elektronik veri dağıtım sistemi, yani kısaca EVDS ve çok az kullanıldığını bildiğim TÜİK'in merkezi dağıtım sistemi, yani MEDAS.

Durun durun hemen heyecanlanıp **"Ben nasıl görmedim"** diye hayıflanmayın; TÜİK'in madde fiyatlarını buraya girip elimle koymuş gibi bulmadım, o çalışma çok farklı yürüdü.

Dedim ya, takıldım bir kere madde fiyatlarına... Ne yapabilirim, diye düşünüyorum...

EVREKA!

Haziran 2024... Günlük yazımı yine erken sayılabilecek bir saatte bitirmiş ve neredeyse hiç aklımdan çıkmayan bu madde fiyatları konusunda bir şeyler bulabilir miyim diye TÜİK'in web sayfasında geziniyorum.

Ve Evreka! Aradığımı bulmuş, fiyatlara nasıl ulaşacağımı keşfetmiştim...

Kendime kızmadım da değil. Gözümün önünde duran ayrıntıyı bunca zaman fark edememiştim.

Veri, **"Ben buradayım"** diye haykırıyordu adeta...

NASIL HESAPLADIM?

Her ne kadar **"Nasıl hesapladım"** diyerek bu verilerin TÜİK içinden bana iletilmediğini ifade etmiş oluyorum ama yine de bu konuya bir kez daha değinmek isterim. Fiyatların kurum içinden sızdırıldığını ileri sürenler oldu. Bu görüş daha çok **"O fiyatlar hesaplanamaz ki"** gibi bir önyargının sonucu. Ama hesaplanırmış, hep birlikte görmüş olduk.

Şimdi o hesaplamayı nasıl yaptığımı adım adım giderek anlatayım.

TÜİK'in TÜFE haber bülteninde **"harcama gruplarına göre endeks sonuçları"** tablosu var. Bu tabloda 2'li kodlarla ana sektörlerin endeksleri, ardından daha detaya inen bir şekilde 3'lü, 4'lü ve nihayet 5'li kodlarda yer alan ürünlerin endeksleri veriliyor ve bu endeksler 2005'in ocak ayından sonraki dönemin tüm aylarını kapsıyor.

TÜFE kapsamındaki mal ve hizmetler 7'li koda sahip. TÜİK 7'li kodların endekslerini vermiyor. Ama hangi 7'li kod,

hangi 5'li kod kapsamında yer alıyor, bu biliniyor. Zaten herhangi bir maddenin 7'li kodunun ilk 5 basamağı o grubun 5'li kodu.

2025 madde sepeti listesinde 5'li koda sahip 143 alt grup, bu alt gruplar bünyesinde ise 7'li koda sahip 407 mal ve hizmet bulunuyor.

Birkaç örnek vereyim.

Un ve diğer tahıllar grubunun 5'li kodu 01112.

Bu kod kapsamında hangi ürünlerin bulunduğunu görmek için **"ana gruplar itibarıyla madde sepeti listesi"**ne bakmak gerekiyor.

01112'nin kapsamında üç madde var. 0111201 kodlu buğday unu, 0111208 kodlu toz karışım bebek sütü ve 0111209 kodlu bulgur.

Bir örnek daha... 5'li kodu 01115 olan grubun tanımı makarna çeşitleri. Bu 5'li kodun kapsamında 0111501 koduyla makarna ve 0111502 koduyla şehriye var.

Bu iki örnek 5'li kod altında birden fazla 7'li kodla gösterilen ürünlere işaret ediyor.

Bir de 5'li kodun devamında yer alan 7'li kodda tek bir maddenin bulunduğu kalemler var.

Ekmeğin 5'li kodu 01113; ama bu kodun 7'li olarak devamı tek bir maddeden oluşuyor; 0111301, o da doğal olarak ekmek.

5 ve 7'li kodu aynı olan maddelere birkaç örnek daha...

01122'nin devamı 0112201 (dana eti), 01124'ün devamı 0112401 (kuzu eti), 01125'in devamı 0112501 (tavuk eti), 04111'in devamı 0411101 kira, 06212'nin devamı 0621201 doktor muayene ücreti ve katılım payları.

Sonuncu kalemin tanımı daha önce **"uzman doktor muayene ücreti"** idi. Geçen yıl haziranda bu ücretin 34 lira olduğu ortaya çıkınca ve **"Boş zamanlarımızda doktora gidiyoruz"** gibi espriler yapılırca bu tanım değiştirildi.

Yeri gelmişken bir kez daha vurgulamakta yarar var; ne yazık ki basında da hâlâ **"TÜİK enflasyonu hangi maddelerle hesaplıyor, belli değil"** görüşünün dile getirildiği oluyor. Hatta daha ileri gidilip enflasyonun **"zincir, takoz, pinpon topu"** gibi mallarla hesaplandığı gibi adeta şehir efsanesi haline gelmiş görüş de zaman zaman dile getiriliyor. Oysa TÜFE kapsamındaki maddelerin neler olduğu baştan beri açıklanıyor, bu

neyse ki şimdiye kadar hiç gizlenmedi.

YA SONRASI?

TÜİK'in tüketici fiyatları endeksi haber bülteninde 5'li kodların endeksleri her ay açıklanıyor ve bu endekslerden yola çıkarak belli tarihler arasındaki artışları bulmak tabii ki çok kolay; her şey bir yüzde alma işlemine kalmış durumda.

Ama iyi de herhangi bir kalem için, örneğin kira için **"Yüzde 50 artış oldu"** demek bizi o ayın kirasının hangi düzeyde esas alındığına nasıl götürecektir?

Yani Arşimet'in aradığı dayanak noktası gerekiyor.

TÜİK madde fiyatlarını son olarak Nisan 2022'ye kadar olan dönem için açıklamış ve sonrasında sayfasında bir süre aynı listeye yer vermiş, daha sonra o liste de sistemden kaldırılmıştı.

Nisan 2022'deki endeks belliydi, son endeksi de her ay görmek mümkündü ve aradaki değişimi hesaplamak kolaydı ama bulduğum bu oranı uygulayabileceğim bir baz olmalıydı, yani Nisan 2022'de TÜİK'in hangi fiyatları esas aldığı bilmek durumundaydım.

ARŞİVİN ÖNEMİ...

İşte bu aşamada bilgisayarım imdadına yetişti. Evet bilgisayarım! Bilgisayarlar indirilen her dosyayı kaydediyor, bunu zaten biliyordum. Yıllardır aynı bilgisayarı kullanmam da büyük avantaj olmuştu.

Ama yine de **"Ya yoksa"** kaygısını yaşayarak indirilen dosyalarda Nisan 2022'nin fiyatlarını aramaya başladım. Vardı, bilgisayarımda TÜFE'nin başlangıcından Nisan 2022'ye kadar olan fiyatları gösteren liste olduğu gibi duruyordu. Artık TÜİK'in hangi ay, hangi kalem için hangi fiyattan hesaplama yaptığını görebilirdim.

Bundan sonrası çocuk oyuncağıydı... Nisan 2022 ile Haziran 2024 arasındaki yüzde değişimini, Nisan 2022 fiyatına uygulayıp TÜİK'in Haziran 2024'teki TÜFE hesaplamasını hangi fiyattan yaptığına ulaşmak çocuk oyuncağıydı ve yaptığım bundan ibaretti.

TÜİK'LE YÜZDE 100 ÖRTÜŞMEYEBİLİR

Bu çalışmayla ortaya koyduğum fi-

yatlar ile TÜİK'in enflasyon hesaplamasında kullandığı fiyatlar bazı kalemlerde birebir örtüşmez. Bunun farkındayım.

Benim yaptığım çalışma bir fikir vermesi açısından önemlidir ama bu fiyatlardan yola çıkılarak örneğin endeks hesaplanamaz. Zaten elde tüm fiyatlar olsa bile endeks hesaplamasına gitmek için madde ağırlıklarını da bilmek gerekir. Oysa TÜİK artık ağırlıkları da açıklamıyor.

Benim hesapladığım fiyatların TÜİK'in kullandığı fiyatlarla niye tam olarak örtüşmediğine gelince...

Daha önce izah ettiğim gibi bazı 5'li kodların alt kalemlerinde çok sayıda 7'li kodda yer alan madde var. TÜİK 5'li kodların endeksini ve dolayısıyla değişim oranını açıklıyor. Bu 5'li kodda belli bir dönemdeki değişim oranı örneğin yüzde 50'dir; ama bu kapsamda 7'li kodda yer alan bir kalem o dönemde yüzde 40 artmıştır, bir diğeri yüzde 45, bir diğeri yüzde 60. Her bir maddenin fiyat değişimi belli olmadığı için o maddelerin yer aldığı gruptaki değişimden hareket etmek küçük sapmalara yol açabilir.

5'li ve 7'li kodu aynı olan bazı kalemlerde de zaman içinde kapsam ve tanım değişikliği yaşanıyor.

Örneğin TÜİK'in portföyündeki konutlar kiracı değiştikçe daha yüksek tutarla kiraya verilebiliyor ya da ev sahibinin ikamet etmeye başlamasıyla o konut kapsamdan çıkarılıp yerine başka bir konut alınıyor.

Ya da otomobillerde teknolojik gelişmeler dolayısıyla kapsanan araçlar değişiyor ve bu yüzden de endeks değişimi üzerinden yapılan hesaplama bire bir doğruyu yansıtmayabiliyor. Ama bu demek değil ki benim yaptığım hesaplama yanlış. Öyle olsa bu hesaplamayı zaten yapmazdım.

Amacım TÜİK'in TÜFE hesaplamasında kullandığı fiyatların bir miktar sapmayla da olsa ortaya çıkarılabileceğini göstermekti ve bunu da gerçekleştirdim. Bu konuyu ilk kez ele aldığım tarih olan 8 Temmuz 2024'ten bu yana aylar geçti ve TÜİK'ten bu konuda tek kelimelik itiraz gelmedi. Hatta benim yaptığım işlemin **"Endeks yürütme"** olarak tanımlandığı yetkili ağızlarca da ifade edildi. Ben de yaptığım çalışmanın teknik adının **"Endeks yürütme"** olduğunu böylece öğrenmiş oldum.

GEÇMİŞLE GELECEĞİN KÖPRÜLERİ: MÜZELER VE ÖREN YERLERİ

MELTEM GÜNEŞ

"Güneş-deniz-kum" ile özdeşleşen turizm sektörü, uluslararası arenada artık yerini kültür turizmine bırakıyor. Bir otele kapanıp tüm tatili yiyip içerek geçirmenin cazibesi artık giderek azalırken, turistler gittikleri ülke ve dünya tarihini öğrenmek için müze ve ören yerlerini de geziyor. Biz de geçmişin izlerine, kültürel değerlere, tarihi eserlere olan ilgiyi ve de eskilerin deyişiyle "Müzeler, kültürün kalbindeki hazine sandıklarıdır" sözünün güzelliğiyle bu yazıda kültür turizmini ele alacağız.

Kültürel mirasın turizm amaçlı kullanımı ülke ekonomisine sağladığı katkılar nedeniyle giderek önem kazanırken, adım attığımız anda geçmişle günümüzdeki bir köprüden geçer olduğumuz müzeler için de Türkiye'de ciddi gelişmeler kaydediliyor. 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Kovid-19 salgını nedeniyle kapanmalar olmuş bu da elbette müze ziyaretçi sayısında düşüşe sebebiyet vermişti. Ancak müzelerin kültürel varlıklarını dijitalle aktarmasıyla müzeleri sanal gezme fırsatı da ele geçti. Tabii günümüze baktığımızda canlı canlı müze gezmenin tadına varmak için önümüzde pek bir engel yok...

Öte yandan ekonomik sıkıntıların içinde tarihe, sanata erişilebilirlik de önemli. İsteyenler "MüzeKart"

ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Saraylar ve Çanakkale Alan Başkanlığı'na bağlı müze ve ören yerlerinde tarihte yolculuğa çıkabiliyor. Kişiyi özel ve bir yıl geçerliliği olan müze kartı çıkarma ücreti (Nisan 2025) ise yalnızca 100 TL.

TARİH İŞİL İŞİL

Geçmişin izlerini taşıyan bir diğer hazine de ören yerleri. Ören yerleri için devreye alınan önemli çalışmalardan biri ise şüphesiz "gece müzeciliği" oldu. İklim değişikliğinin etkisiyle her yaz bir önceki yıldan daha sıcak geçerken doğal olarak turistler de havuz ve deniz başından ayrılmıyor, hâl böyle olunca esnafı da arkeolojik noktaları da göremiyordu. Kültür ve Turizm Bakanlığınca geçen yıl başlatılan gece müzeciliği ile Ege ve Akdeniz'deki tarihi ve turizm değeri yüksek ören yerleri gün batımından sonra ışıklandırılmaya başlandı. Rakamlara göre akşam serinliğindeki bu tarihi yolculuklar sevildi. Efes Antik Kenti ve Pamukkale travertenlerinde gece müzeciliği sayesinde ziyaretçi sayısının yüzde 47 arttığı belirtiliyor. Bakan Mehmet Nuri Ersoy da sık sık turizm gelirinin tabana yayılması için gece müzeciliğinin stratejik önemde olduğunu dile getiriyor. Gece müzeciliğinde kullanılan

EN FAZLA ZİYARET EDİLEN YERLER

Türkiye'de 2024 yılında en fazla ziyaret edilen müze ve ören yerine baktığımızda ilk sırada Kon-ya'daki Mevlana Müzesi ile İzmir'deki Efes ören yeri yer alıyor. Nevşehir Göreme, Denizli Hierapolis (Pamukkale) ören yeri, Ankara Cumhuriyet Müzesi, Galata Kulesi, Göbeklitepe de yerli ve yabancı turistlerin gözdeleleri arasında.

enerji de müzelerin yanına kurulan Güneş Enerji Sistemleri'nden elde ediliyor.

FABRİKADAN MÜZEYE

Her kültürel eser bir öykünün parçasıdır. Türkiye'de öyle bir müze var ki tarımın, sanayinin, arkeolojinin, kentin, edebiyatın bir parçası. Nerede bu müze diyecek olursanız pamuk tarlaları, turunc bahçeleriyle tarımın bereketli toprağı olan Adana'da. Sadece toprağıyla değil insanıyla da bereketli Adana. Türk edebiyatının usta kalemleri Yaşar Kemal ve Orhan Kemal, birçok kitabında bu şehri anlattı ama Orhan Kemal'in günümüzdeki Adana Arkeoloji Müzesi'yle olan bağı dikkat çekici. Müzenin binası, 1907'de kurulan "Milli Mensucat" yani tarihi dokuma fabrikasının binası. Bir dönem Orhan Kemal de bu fabrikada çalışıyor, hatta eşiyile burada tanıyor. İşçiyi, emeği romanlarına konu edinen Orhan Kemal'in Murtaza ve Cemile adlı eserlerine bu fabrika ilham oluyor. Murtaza karakterinin gece bekçiliği yaptığı bu fabrikanın müzeye dönüş-türülme çalışmaları ise Kültür ve Turizm Bakanlığınca 2013 yılında başladı. Müze günümüzde Türkiye'nin ve Orta Doğu'nun en büyük müze kompleksi olma ünvanına sahip.

YÜZLERCE MÜZE, MİLYONLARCA ESER

TÜİK tarafından 2024'ün Eylül ayında yayımlanan 2023 yılı Kültürel Miras İstatistikleri'ne göre Türkiye 600'ü aşkın müzeye ev sahipliği yaparken, müzelerde yaklaşık 4 milyon eser yer alıyor. Yaklaşık 150 ören yeri bulunuyor. Müze ve ören yeri ziyaretçi sayısı da 55 milyonu aştı.

www.aselsan.com

CEVDET FIRAT AYDOĞMUŞ

Asırlardır değerini koruyan ve toplumlar tarafından 'güvenli liman' olarak görülen altının fiyatı, her gün rekor üstüne rekor kırıyor. Dünyada yaşanan belirsizlik ortamı, enflasyon, büyük merkez bankalarının altın alımları, ABD Başkanı Donald Trump'ın tarifelere yönelik açıklamaları altını her gün yeni bir rekora götürüyor. Merkez Bankası'nın bir çalışmasına göre yastık altında 311 milyar dolarlık altın var. Türkiye'de altına olan ilgi rekorlarla da birleşince altına olan talep bir türlü durdurulamıyor.

Bu yılın ilk günlerinde ortalama 2 bin 624 dolardan işlem gören ons altın, 14 Mart'ta ilk kez ons başına 3 bin dolar seviyesini test etmişti. O günden bu yana da çeşitli seviyelerde rekor kıran altın, ABD'nin gümrük tarifeleri konusundaki yeni hamleleri, jeopolitik riskler ve ekonomilerdeki belirsizliklerin de etkisiyle yükselişini sürdürüyor. Ons altın, 28 Nisan itibarıyla 3 bin 348 dolar bandında işlem görüyor. 'Küresel ticaret savaşlarının' nasıl seyredeceği merak konusu olurken, bu belirsizliklerin altın fiyatını daha da tırmandırması olağan görülüyor.

BELİRSİZLİK ORTAMINDA GÜÇLENİYOR

Altında yaşanan rekorun en önemli nedenlerinden birisinin belirsizlik olduğunu dile getiren Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu, altının belirsizlik ve enflasyon ortamında güçlenen bir varlık olduğunu söyledi. Aslanoğlu, dünyada belirsizliğin yüksek olduğunu, belirsizliği ölçen endekslerin roket gibi yukarı gittiğini dile getirdi. Enflasyon beklentilerinin de yükseldiğini ve altın talebine katkıda bulunduğunu anlatan Aslanoğlu, "Dünyada şu anda çok büyük bir belirsizlik var. Tabiri caizse 'fırtınalı bir ortam' var. Güvenli liman altın ve dolardır. Çünkü dolar dünyanın rezerv parası fakat ABD Başkanı Trump'ın attığı son adımlar, ABD ekonomisine olan güveni ve doların rezerv para olma gücünü sorgulatan bir noktaya geldi. Dolardan çok çıkış var, euroya geçen var. Altın, dolardan çıkanların da gittiği adres oldu-

ALTIN NEREYE KOŞUYOR?

ğu için güvenli liman olarak tek başına kalmış gözüküyor" dedi.

MERKEZ BANKALARI DA ALIYOR

Türkiye'de de hem belirsizlik hem enflasyon olduğunu dile getiren Aslanoğlu, "Dünyadaki durumla birleşince zaten altını seven bir toplum olarak bizde de talep çok yüksek seyrediyor" dedi. Başta Çin Merkez Bankası olmak üzere, büyük merkez bankalarının da altın aldığını hatırlatan Aslanoğlu, "Onlar da belirsizlik ve dolar tutmanın riskli olduğunu düşündüğü için alıyor. Özünde herkes için doların gücünü sorgulatan bir durum var. Merkez bankaları, güçlü alım yaptığı için fiyat konusunda etkili oluyorlar" diye konuştu. Hiçbir varlığın fiyatının roket gibi yukarı gitmeyeceğini dile getiren Aslanoğlu, mutlaka geri çekilmeler olacağını söyledi. ABD Başkanı Trump'dan gelecek bir açıklama ya da Çin'den gelecek olumlu açıklamanın altını etkileyebileceğini anlatan Aslanoğlu, "Buna hazırlıklı olmak lazım, bu hızda gidemez. Kısa vadede riskler var ama orta vadede baktığımızda getiri sağlama aracı yüksek olarak duruyor. Genel bakış böyle olduğu için düzeltmelerde de alım geliyor. Tablo böyle devam ederse geri çekilmeler sınırlı olur. Bugünkü tabloyu değiştirecek olumlu gelişmelerin olması gerekiyor ki altının kırılma eğilimi bariz ve güçlü olsun" değerlendirmesinde bulundu.

ALTINA HÜCUM KISA VADEDE BİTMEZ

Altın Madencileri Derneği Başkanı Hasan Yücel de "altına hücumun" kısa vadede bitmeyeceğini ifade etti. Yücel, "Altın talebinin

ana nedeni 'güvenli liman' algısı ve bu algı, tarih boyunca değişmeden devam etmekte. Altın, ilk para basıldığı dönemlerden bugüne kadar dünyanın ortak olarak kabul ettiği tek finansal araç olmuştur. Toplumlar için güvenli liman olarak algılanan ve dünyanın her yerinde tartışmasız bir değer taşıyan tek ürün altındır. Şu anda yaşanan küresel çalkantılar ve merkez bankalarının ekonomik krizlere nasıl pozisyon alacağına dair belirsizlikler, altına yönelimi artırıyor. Son 20 yılda ABD dolarının merkez bankalarının rezervlerindeki payı yüzde 70'lerden yüzde 50'lere düşmüş durumda. Pandemi sonrası yaşadığımız enflasyonist ortam, Trump'ın günde-me getirdiği ülkelere vergi koyma refleksi, farklı ülkelerde altın yatırımlarına ek vergiler getirilme endişesi gibi faktörler altın fiyatlarında ciddi yükselişlere yol açıyor. Ancak bu sürecin bir noktada dengeye oturacağını öngörüyoruz. Çünkü küresel altın üretim maliyetlerinde de son yıllarda büyük artışlar yaşandı. 5 yıl öncesine kadar Türkiye'de 700-800 dolar seviyelerinde olan altın üretim maliyetleri, bugün 1.200-1.400 dolar aralığına tırmanmış durumda" dedi.

JEOPOLİTİK RİSKLER ETKİLİYOR

Jeopolitik risklerin de fiyatları doğrudan etkilediğini kaydeden Yücel, şöyle devam etti: "Örneğin, Ukrayna savaşının altın fiyatlarına etkili olduğu düşünülse de farklı jeopolitik gerilimler sürekli gündeme getiriliyor: İran'da bir kriz mi çıkacak? Yemen'de yeni bir çatışma mı yaşanacak? Başka bir ülkede ekonomik veya siyasi bir kriz mi olacak? Bu belirsizlikler nedeniyle altına olan güvenli liman algısı sürekli güçleniyor. Aslında yıllardır dile getirdiğimiz bu altın talebi artışı şu an yaşanıyor. Daha önce insanlar neden bu kadar altına hücum edildiğini tam olarak anlayamıyordu. Bugün ise bu süreç gözler önünde. Hatta şu anki yüksek fiyat seviyelerinde bile 'altın alınır mı?' sorusu sıkça soruluyor. Evet, çünkü altın insanların bireysel olarak satın alıp taşıyabileceği en güvenilir yatırım araçlarından

"YASTIK ALTINDA 300-400 MİLYAR DOLARLIK SERVET ATIL BEKLİYOR"

Türkiye'de yastık altındaki altın varlığının uzun yıllardır tartışılan konular arasında olduğunu ifade eden Yücel, "4 bin ila 5 bin ton altının halkın elinde bulunduğu tahmin ediliyor. Bu da bugünkü fiyatlarla 300 ila 400 milyar dolar değerinde bir servetin ekonomiye kazandırılmadan atıl beklediği anlamına geliyor. Elbette vatandaşlarımızın tasarruf alışkanlıkları önemli ancak asıl mesele, yer altındaki zenginliklerimizi ekonomiye kazandırmak olmalı" dedi.

biri. İnsan doğası gereği yatırımına dokunmak, onu taşımak ister. Altın da küçük ya da büyük miktarlarda kolay taşınabilir ve dünyanın her yerinde geçerli olan bir değere sahiptir. Kısa vadede dalgalanma ihtimali yüksek olsa da, uzun vadede altının güvenli yatırım aracı olarak değerini koruyacağı öngörülmüyor."

"ÜRETİMİ 100 TONA KADAR ÇIKARABİLİRİZ"

Türkiye'nin altın rezervleri konusunda büyük bir potansiyeli olduğunu ifade eden Yücel, "Mevcut tahminler, yer altındaki altın miktarının 6 bin 500 ila 10 bin ton arasında değiştiğini gösteriyor. Ancak yeni teknolojiler, derin sondaj çalışmaları ve gelişmiş keşif yöntemleri sayesinde bu rakamın çok daha yüksek olabileceğini düşünüyoruz. Yapılacak yeni aramalar, Türkiye'nin altın potansiyelini 10 bin tonun üzerine taşıyabilir" dedi. 2024 yılı itibarıyla 32,2 ton altın üretildiğini belirten Yücel, Türkiye'nin yıllık altın ihtiyacının 160 ton seviyesinde olduğunu belirtti. Altın ithalatı nedeniyle oluşan cari açığın yıllık 20 milyar doları aştığını, madencilik sektörünün genel ithalatı düşünüldüğünde bu tutarın 50-60 milyar dolar seviyelerine çıktığını belirten Yücel, bu olumsuz tabloyu değiştirecek tek şeyin daha fazla üretim yapmak olduğunu söyledi. Yücel, "Üreticilerin önü açılırsa, sadece birkaç yıl içinde altın üretimimizi önce 50 tona, ardından 100 tona çıkarabiliriz" diye konuştu.

Küreselleşmenin bayraktarı ülkeler bu kez korumacılığın savunucusu oldu

Küreselleşme krizi mi, kapitalizm krizi mi yoksa Trump krizi mi?

MEHMET KAYA

Dünyanın teknolojinin de etkisiyle küreselleşme, tek dünya ekonomisi sarhoşluğu yaşadığı ortamda, ABD öncülüğünde tarife savaşı başladı. Tüm dünyada serbest ticaret, gümrük duvarlarının indirildiği bir ekonomik "bütünleşme" yaşanırken (yaşandığı varsayılırken), bu sürecin bayraktarı ülkeler birden bire ulusal korumaya geçtiler. ABD'den önce Avrupa Birliği çevre odaklı bir gümrük bariyeri oluşturmaya başlamıştı.

KAPİTALİZM BUNU İLK KEZ YAPMIYOR: EMPERYALİZMİN DOĞUMUNDA GÜMRÜK KORUMASI VAR

Küreselleşme bayraktarı ülkeler bunu ilk kez yapmıyor. Trump "kötü adam" olarak, mevcut söylemleri yerle bir ederken aslında bu ülkenin ve başkanının ataları Avrupalılar bunu geçmişte zaten yapmıştı. Üstelik, gümrük tarifeleriyle ekonomilerini ve elbette sermayedarlarını korurken, top-tüfek ve işgalle pazarlarını yaratma, baskılama yoluna dahi gittiler. 2000'li yılların başında, -henüz küresel kriz yaşanmamışken- Güney Kore'li ekonomist Ha-Joon Chang'ın kitabı kalkınma ekonomisi-küresel ekonomiye meraklı bir çevrede oldukça popüler oldu. İngilizce adı Bad Samaritans The Myth of Free Trade and The Secret History Of Capitalism kitabı Türkçe'ye "Sanayileşmenin Gizli Tarihi" olarak çevrildi. Efil Yayınevi'nin raflarında hala bulunabilir. Uzun uzadıya örneklemeye gerek yok, kitapta bugünün (belki de yakın zamanın) serbest ticaret savunucularının sanayileşme ve sonrasında küresel olarak etkin olma dönemlerinde ülkelerini gümrük bariyerleriyle, hatta top-tüfek ve işgalle nasıl koruduğu, küresel egemenliklerini -emperyalizmi- uygulamaya koyarken, başka ekonomilerin gelişmesini, tehdit olmasını nasıl engellediği tüm yönleriyle anlatılıyor.

Donald Trump'ın "Önce Amerika" ve "Make America Great Again" sloganlarıyla başlattığı küresel ekonomik savaşı sanki ilk kez oluyormuş gibi izlemek geçerli bir neden değil. Anlaşılması da zor değil. ABD ve Avrupa küresel liderliklerini tehdit altında hissetti ve engellemek için elinden geleni yapıyor.

Trump'un sloganlarıyla ve gümrük duvarlarını rasyonel olmayan, iyi planlanmamış şekilde oynamasıyla gündeme gelse de ABD'nin tavrı Biden ve önceki dönem yönetiminde de aynıydı. Made in America yasası hala yürürlükte. Kendisine tehdit olarak gördüğü ülkelere karşı yaptırımlar, keyfe-keder uygulamalar, o arada Türkiye'ye karşı "hasımlarla mücadele" kapsamındaki yaptırımları Trump'tan önce başladı. Avrupa Birliği'nin de tavrı pek farklı değil. Türk vatandaşlarına çıkarılan vize engellemeleri dahi tarife dışı bir engel boyutuna geldi. Gümrük Birliği'nin iyileştirilmesine yönelik ayak sürümeler de cabası.

ABD İÇİNDE DE SERMAYE DAĞILIMI İÇİN ÇATIŞMANIN İZLERİ GÖRÜNÜYOR

Elbette Dünya 19. ya da 20. Yüzyıldaki halinden farklı. Trump'ın ne kadar başarıya ulaşacağı belli değil ama meselenin sadece ABD'nin küresel rolüyle ilgili olmadığı da gözleniyor. ABD'de başta Federal bütçe olmak üzere, kamu kaynaklarının dağıtılması konusunda da kendi içinde tartışma sürüyor gibi. Elon Musk öncülüğündeki yeni ekonominin küresel zenginlerinin,

hatta seçimlerde Biden'i destekleyenler dahil Trump'a açık biat etmelerini, verimlilik adı altında Federal harcamaların kontrolünü ele geçirme çabalarını kaynak paylaşımı olarak izlemek pek ala mantıklı görünüyor.

SAVAŞ TANTAMLARI ETRAFINDA KÜRESEL KRİZ: GELECEĞİ ŞEKİLLENDİRMEDE ÇİN'İ ANALİZDE ABD HATA MI YAPTI?

ABD'nin "devlet" politikalarını şekillendirmede etkili olduğu söylenen ancak sivil toplum örgütü/think-tank niteliğindeki RAND Corporation 2008'de yayımladığı raporda (The Global Technology Revolution 2020, In-Depth Analysis) çok isabetli şekilde geleceği şekillendirecek 56 teknolojiyi sıraladı ve bunları hangi ülkelerin geliştireceğine dair ülke analizini yaptı. Raporda Çin, Rusya ile birlikte "potansiyel olarak geliştirebilir ama..." kategorisindeydi. 2008'de Çin'in ayak sesleri duyulsa da, ABD'nin bu ülkeye fazla inanmadığı anlaşıyor.

Geçen zaman içinde ise Dünya'da ne teknoloji varsa Çin'de de oldu üstelik, bunları daha ileriye taşıma kapasitesini de ispat etti. Üstelik son birkaç yıldır "Çin Tipi Kapitalizm" temelli olarak küresel rolünü, küresel yönetime taşımaya, kendine alan açmaya çalışıyor. ABD-Avrupa tipi kapitalizme bir alternatif doğdu. Küresel kriz, salgın, çip krizi, Rusya-Ukrayna savaşı derken, küreselleşmenin nereye gideceği tartışılırken, artık

bütün ülkelerde "savaş tamamları" çalıyor. Uluslararası hukuk çoktan raflarda. Sivil-asker ayrımı olmaksızın bir ülkeyi yerle bir etmek mümkün. Emperyalizmin her sıkıştığı dönemde yolunu açmak için kullandığı savaş tekrar gündemde. ABD'nin tarife savaşlarıyla doruk noktaya varan küresel kapitalizm sarsıntısı şimdilik ertelendi. Trump, açıkladığı saçma tarifeleri, IMF ve Dünya Bankası'nın ve ABD içinde fiyatları artırma ihtimalinin gölgesinde erteledi. Çin hariç diğer ülkeler için bir miktar geri adım atacağı da anlaşılıyor. Kısa vadede günden güne kararların değiştiği bir ortamda, gelecekte bu yazıda detaylar geçersiz kalacak.

TRUMP KRİZİ Mİ KÜRESELLEŞME KRİZİ Mİ?

Peki küreselleşmenin bayraktarları neden birden bire "korumacı, ulusalcı, milli-yetçi" kesildiler. Tüm ülkelere serbest ticareti ve küreselleşmeyi överken birden bire neden gümrük tarifeleriyle hatta savaşlarla sorun çözmeye çalışıyorlar. Açık olan şu ki küresel kriz sonrası gelişmekte olan ülkelerin, gelişmiş ülkelere yakınsaması hızlandı. Çin faktörü ile de küresel teknolojik-sermaye hakimiyeti tehdit altına girdi. RAND geleceği şekillendirmede ikinci grupta saydığı Çin konusunda yanıldı. Hatta ön sıralarda saydığı Avrupa ülkeleri ciddi tökezleme içinde. Kötü adam Trump'ı küreselleşmeyi sekteye uğratmakla suçlamak bir yana soru ortada duruyor: Küreselleşme'nin kaymağını yiyeceğini umanlar acaba bu kez yemeğe ortak çıkınca masayı dağıtmakta mı çare arıyor. Aksi yönde görüşler de var ancak ne pahasına olursa olsun, ABD ve Avrupa'nın "zaman kazanmaya" çalıştığı ortada.

GAZZE'NİN YIKIMI, ÇİN, HİNDİSTAN: ÇÖZÜMÜ BULANA KADAR ZAMAN KAZANMA ARAYIŞI MI HAKİM?

Çin 90'ların sonundan itibaren küresel ekonomide "ucuz üretim" merkezi olarak konumlandı. Batılı ülkeler, çok ucuza üretim yaptırıp kendi ülkeleri ve o arada "küreselleşmiş dünyadaki" bütün müşterilerine ürünlerini sattılar. Katma değer müthişti. Çin de mutluymdu. Ancak manzara değişti. Çin artık sadece ucuz üretim değil, aynı zamanda kendi markalarıyla var oldu. Üstelik kendi yöntemini de ihraç etmeye çalışıyor.

Hindistan Çin ile aynı nüfus gücüne sahip. Hatta son birkaç yıldır Dünyanın en kalabalık ülkesi Hindistan. Çin'de yapılan üretimi çok daha ucuza yapabilir. Gazze'nin yıkımına giden yol Hindistan'ın bu gücünden geçiyor olabilir mi?

Eylül 2023'te Hindistan'da yapılan G-20 zirvesinde, daha önce dünya gündeminde şöyle-böyle işlenmiş bir proje imzalandı. Hindistan-Avrupa arasında BAE, Suudi Arabistan, Ürdün ve İsrail'den Akdeniz'e açılan bir ekonomik koridor oluşturulması bu Avrupa Birliği ve ülkelerin devlet başkanlarınca imzalandı. Sadece lojistik olarak düşünüldüğünde Süveyş kanalı varken ve Türkiye-Irak'ın hayata geçirmeye çalıştığı Basra Körfezi bağlantılı Kalkınma Yolu projesi ilerlemişken, bu projenin lojistik amaç taşımadığı ortada.

Hindistan uzunca bir süredir Çin'e alternatif olmaya çalışıyor. Muazzam bir insan gücü yanında, bu ülke klasik "kapitalizme" de açık. Taviz vermeye de hazır bir görüntüsü var. Eksik olan kısım ise istikrar. Çin mevcut siyasal yapısıyla istikrar garantisi verebiliyor. Hindistan'da ise başta Pakistan ile olan sorunlar olmak üzere çeşitli sıkıntılar var. Üretim merkezi olma niteliği söz konusu olduğunda bunların giderilmesi gerekecek.

Ekonomik koridorun Avrupa'ya ulaşmadan önceki deniz çıkışı İsrail. Akdeniz'de İsrail'in tek kontrol edemediği yer olan Gazze'de anlaşmanın imzasından kısa süre sonra uğursuz Hamas saldırısı oldu ve Avrupa başta olmak üzere batılı ülkelerinin iştahlı desteğiyle 50 bin sivilin öldüğü, Gazze'nin tamamen yıkıldığı bir dönem yaşandı. İsrail bununla da yetinmedi ve Suriye'ye doğru Akdeniz'in kontrolünü genişletti.

Öyle görünüyor ki, Çin'in yerine ucuz üretim merkezi alternatifi olarak Hindistan sahaya çıktı. Ne kadar başarıya ulaşacağı ise henüz belli değil.

GÖRÜŞ

TEPAV Kurucu Direktörü Güven Sak: Küreselleşme başarılı

“Trump sonrası tartışmalar içinde “ne olduğu” yönünde yoğun tartışma yaşanıyor. TEPAV Kurucu Direktörü Güven Sak, TEPAV ve NB Ekonomi Gazetesi'nde yayımlanan yazısında, mevcut görünümün sorunlar yarattığını vurgulamakla birlikte, bunun küreselleşmenin başarılı olması sonrası doğan sorunlar olduğu görüşünü vurguladı.”

"Küreselleşme süreci deyince aklınıza ne geliyor? Doğrusu benim aklıma ilk gelen, küresel üretimin batıdan doğuya doğru kayması oluyor. Buna dünyanın iktisadi sıklet merkezinin yeniden doğuya doğru kayması diye de bakmak mümkün.

Doğrusu böyle bakarsanız küreselleşme sürecini bir büyük başarı öyküsü olarak niteleyebilmek mümkün. Hakikaten küresel üretimin sıklet merkezinin Atlantik'in ortasından yeniden doğuya doğru hareket ettiği hesaplanabilir.

Ama bu büyük başarı, bugün iki önemli problemin ortaya çıkmasına da neden oldu. Bunlardan birincisi, iklim değişikliği gündeminin aciliyet kazanması; ikincisi ise gelişmiş ülkelerde bölgesel eşitsizliklerin derinleşmesi ve kalkınma problemlerinin yeniden ortaya çıkması.

Bugün küreselleşmenin büyük başarısı sonucu, küresel gündemi belirleyen bu iki temel mesele bir üçüncü meseleyi de tetikledi: Özellikle gelişmiş ülkelerde ortalığı saran popülizm eğilimi. Brexit'ten Trump'a küresel gündemi belirleyen bir üçüncü mesele daha ortaya çıktı.

... Şimdi böyle bakınca, Trump aslında yabancı değil. Küreselleşme sürecinin büyük başarısının yol açtığı meselelerin ürünü kendisi. Amerika'da artan bölgesel dengesizliklerin yükselttiği popülizm dalgasının ürünü, esasen.

Daha iklim değişikliği gündemine dayalı yeni teknoloji yarışının farkında değilmiş gibi duruyor. Yakında öğrenir. Çin ile Amerika arasındaki rekabetin, esasen, bir teknoloji yarışı olduğunu daha bilmiyor bana sorarsanız.

An itibarıyla, Çin'in küresel üretim üssü olmaktan çıkarılabilmesi mümkün değil ama yeni teknolojilerde benzer bir hakimiyet kurmasının engellenmesi mümkün olabilir. Bakın esasen odaklanılması gereken nokta tam da burası."

GÖRÜŞ

Ömer Kayır

Trump 2.0: Küresel Düzeni Sarsan Fırtına

“Ulusal ve uluslararası konularda deneyimli isimlerden Ömer Kayır, EKONOM'a yaptığı yazılı değerlendirmede, Trump'ın politikalarının liberal dünya düzenini sarstığı görüşünü vurguladı. Uluslararası kurumların etkisizleştirdiği, bu boşluğun başka kurumlara doldurulmaya çalışıldığı bir ortamda çeşitli risklerin büyüdüğü çok kutuplu, işbirliğinden uzak bir gelecek ortamına işaret ediyor. Kayır'a göre, bu yeni dünyada ancak güçlüler ayakta kalabilecek.”

20 Ocak 2025'te ikinci kez ABD Başkanı olan Donald Trump, "America First" felsefesini daha keskin bir şekilde sahneye taşıdı. İlk döneminde ticaret savaşları ve Twitter diplomasisiyle dünyayı sarsan Trump, bu kez "Amerika'nın Altın Çağı" vaadiyle geri döndü. Ancak ekonomik korumacılık, jeopolitik hesaplaşmalar ve iç politikada kutuplaşma, dünyayı kaotik bir geleceğe sürüklüyor. Türkiye, bu fırtınada fırsatlar ve riskler arasında manevra yapıyor.

Ekonomik Korumacılık: Ticaretin Yeni Savaşı

Trump'ın ekonomik politikaları, küresel ticareti altüst ediyor. Göreve gelir gelmez Dünya Sağlık Örgütü ve Paris İklim Anlaşması'ndan çekilen ABD, tüm ithal ürünlere yüzde 10-20, Çin mallarına yüzde 60 tarifeler getirdi. Dünya Bankası, bu adımların küresel büyümeyi yüzde 1,5 yavaşlatacağını öngörüyor. Çin ve AB misillemelerle yanıt verirken, tedarik zincirleri çöküyor. Türkiye, Çin'in alternatifi olarak ABD pazarında payını artırabilir; ancak genelleştirilmiş tarifeler, 12 milyar dolarlık ihracatı riske atıyor. Trump'ın politika-

ları, küreselleşmeyi zayıflatarak dünyayı bölgesel ekonomik bloklara itiyor.

Jeopolitik Dengeler: Güvenlik Kaosu
Trump'ın dış politikası, maliyet-fayda hesabına dayanıyor. NATO'ya "savunma harcamalarını artırmayanlara karşı Rusya'ya yeşil ışık" tehdidi, Avrupa'da paniğe yol açtı. Almanya ve Fransa, Avrupa Savunma Birliği'ni güçlendiriyor; bu, ABD'nin transatlantik liderliğini sarsabilir. Ukrayna-Rusya savaşında Trump, Pas-kalya 2025'e kadar barış vadediyor, ancak bu, Rusya lehine bir uzlaşma demek. Ukrayna'ya desteği kesmesi, Putin'in elini güçlendiriyor ve Avrupa'da güvenlik krizini derinleştiriyor.

Orta Doğu'da İsrail'e tam destek veren Trump, İran'a sert yaptırımlar uyguluyor. Türkiye'nin Baas rejiminin devrilmesindeki rolünü övmesi, Ankara'nın etkisini tanısa da, Suriye'deki ABD askerlerinin durumu belirsiz. Çin'e karşı teknolojik ve askeri rekabet, Tayvan ve Güney Çin Denizi'nde gerilimi artırıyor. Ancak Trump'ın "Tayvan'a yardım edemeyiz" söylemi, Asya'daki müttefiklerde güven bunalımı yaratıyor.

İç Politika: Kutuplaşma ve Otoriterlik

Trump'ın iç politikası otoriter bir tona kayıyor. Kongre baskısıyla ilgili 1.600 kişiyi affetmesi ve Yüksek Mahkeme'nin desteği, "monarşik" bir imaj çiziyor. Meksika sınırında "acil durum" ilanı ve 88 bin kişinin sınır dışı edilmesi, insan hakları tartışmalarını alevlendiriyor. Elon Musk ve Vivek Ramaswamy'nin liderliğindeki "Devlet Verimlilik Kurumu" (Doge), bürokrasiyi küçültse de kamu hizmetlerinde kaosa yol açabilir. Bu iç karışıklık, ABD'nin küresel liderliğini zedeliyor.

Küresel Düzenin Çöküşü

Trump, liberal dünya düzenini temelden

sarsıyor. Çok taraflı anlaşmalardan çekilme, uluslararası kurumları etkisizleştiriyor. Avrupa, Çin ve BRICS, ABD'nin bıraktığı boşluğu doldurmaya çalışıyor. Ancak bu geçiş, çatışma riskini artırıyor; enerji ve gıda krizleri, istikrarsızlığı körüklüyor. Trump'ın dünyası, çok kutuplu ama işbirliğinden uzak bir kaos.

Trump'ın Mirası: 2029'da Dünya

2029'da Trump, parçalanmış bir dünya bırakacak. Küreselleşme yerini bölgesel bloklara bırakırken, küresel yoksulluk artacak. NATO zayıflayacak, Avrupa kendi ordusunu kuracak. Rusya ve Çin, nüfuzlarını genişletecek. İklim krizi kötüleşecek; seller ve kuraklıklar istikrarsızlığı besleyecek. Trump'ın mirası, sadece güçlülerin ayakta kalacağı bir dünya olacak.

Türkiye: Fırsatlar ve Tuzaklar

Trump'ın Türkiye'ye yaklaşımı, umut ve temkin barındırıyor. Erdoğan'ı "zeki lider" olarak övmesi ve Suriye'deki rolünü takdir etmesi, iş birliği potansiyeli sunuyor. Ancak YPG'ye destek veya ABD askerlerinin durumu belirsiz. Ekonomik olarak, Çin'e tarifeler Türkiye'yi alternatif tedarikçi yapabilir, ama genelleştirilmiş vergiler ihracatı vurabilir. Rusya ile yakınlaşma, Türkiye'yi denge unsuru haline getirirse de, ani yaptırımlar riski sürüyor.

Sonuç: Trump'ın dünyasında sadece güçlüler ayakta kalır.

Trump, küresel sahneyi kaosa çevirdi; kurallar belirsiz, hamleler kaygan. Türkiye, bu dansta fırsatları kollamalı, tuzaklara karşı uyanık olmalı. Erdoğan'ın "dostum" hitabı bir başlangıç, ama Trump'ın "Önce Amerika" düsturu dostlukları kırılgan kılıyor. Ankara, cesur ama temkinli adımlarla bölgesel gücünü pekiştirmeli; çünkü Trump'ın dünyasında sadece güçlüler ayakta kalır.

Ekonomist Şefik Çalışkan: Trump ve Küresel Kapitalizmin Lokomotifi ABD'nin Yeni Paradigmaları

“Ekonomist Şefik Çalışkan, Trump politikalarının somut sonuçlarına odaklanarak, bunların ABD ekonomisindeki etkisine vurgu yaptı. EKONOM'a yazılı bir değerlendirmede bulunan Çalışkan, Trump'ın politika uygulamalarının ABD açısından verilerle desteklenen haklı gerekçelere dayanacağı görüşünü vurguladı.

Trump'un yaklaşımı, eleştirilse de paradigmatik bir dönüşümün işaretidir. Kapitalizmin merkezinde yer alan ABD, onun liderliğinde küresel serbest ticaretten çekilip ulusal çıkarlara odaklanmakta, enerji ve imalatla ekonomik bağımsızlığını güçlendirmektedir.

...Donald Trump'un başkanlığı, "America First" doktrini etrafında şekillenen politikalarla dikkat çekmiştir. Bu öğreti, ABD'nin ekonomik bağımsızlığını güçlendirmeyi, uluslararası yükümlülüklerden çekilerek kendi çıkarlarına odaklanmayı ve küresel sahnede stratejik üstünlük sağlamayı hedeflemiştir. Trump'un ekonomi politikaları, ticaret açıklarını kapatmaya ve imalat sanayisini canlandırmaya odaklanırken; dış politikası, enerji bağımsızlığını artırma, jeopolitik rakiplerle ilişkileri yeniden şekillendirme ve çatışma bölgelerinden çekilme gibi unsurları içermiştir.

CARİ FAZLA VEREN ÜLKELERİN HAKSIZ REKABETİ VE ABD İMALAT SANAYİSİNE ETKİSİ

Cari fazla veren ülkeler, özellikle Çin, Japonya ve Almanya, döviz kurlarını manipüle ederek ve yüksek gümrük vergileri uygulayarak ABD'ye karşı ticaret avantajı elde etmektedir. Örneğin, Çin, yuanın değerini yapay olarak düşük tutarak ihracatını ucuzlatmaktadır. Dünya Bankası verilerine göre, 2019'da yuanın reel efektif döviz kuru endeksi yüzde 10-15 oranında düşük değeriyleydi. (Örneğin) ABD Ticaret

Temsilciliği (USTR) 2018 raporuna göre, Çin'in ABD'ye yönelik çelik ihracatının yüzde 70'i bu desteklerle gerçekleşmiştir. Bu haksız rekabet, Amerikan imalat sanayisine ciddi zararlar vermiştir. ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu (BLS) verilerine göre, 2000-2016 yılları arasında imalat sektöründe 5 milyon iş kaybı yaşanmış, bu kayıpların yüzde 60'ı Çin'den yapılan ithalatla ilişkilendirilmiştir.

ENERJİ POLİTİKALARINDAKİ DEĞİŞİM VE İHRACATIN ARTIŞI

ABD, 2010'dan sonra enerji sektöründe bir devrim yaşamıştır. Kaya gazı teknolojisi sayesinde ham petrol üretimi 2010'da günlük 5.5 milyon varilden 2019'da 12.3 milyon varile yükselmiş (EIA), doğal gaz üretimi ise 21.3 trilyon kübik feet'ten 33.9 trilyon kübik feet'e çıkmıştır. Bu artış, ABD'yi 2019'da net enerji ihracatçısı haline getirmiştir; net enerji ihracatı 0.7 quadrillion BTU olarak kaydedilmiştir (EIA). ..Trump'un enerji politikaları, ABD'nin ekonomik bağımsızlığını güçlendiren stratejik bir hamle olarak öne çıkmaktadır.

Arap Baharı (2010) ve Rusya-Ukrayna krizi (2014), küresel enerji piyasalarında ABD lehine fırsatlar yaratmıştır. ..Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhak etmesi ve 2022'de Ukrayna'yı işgal etmesi, Avrupa'nın Rus gazına bağımlılığını sorgulamasına yol açmıştır. ABD, LNG ihracatını artırarak bu boşluğu doldurmuştur. 2022'de LNG ihracatı 219 milyar m³'e ulaşmış, bunun yüzde 60'ı Avrupa'ya yönelmiştir (EIA), 70 milyar USD'lik ek gelir sağlanmıştır. Trump'un enerji ihracatına verdiği önem, bu fırsatları değerlendiren bir vizyonun ürünüdür.

TRUMP'UN İMALAT SANAYİSİNDE ENERJİ BAŞARISINI TEKRARLAMA ÇABASI

Trump, enerji sektöründeki başarısını imalat

sanayisine taşımak için korumacı politikalarını sertleştirmiştir. Çin'e yüzde 25'lik ek tarifeler, ithalatı 539 milyar USD'den 452 milyar USD'ye düşürmüştür (USTR); USMCA ile Meksika ve Kanada'dan otomotiv ithalatına yüzde 75 bölgesel içerik şartı getirilmiştir. Bu adımlar, 2017-2019 arasında 485,000 yeni iş yaratmış, çelik üretimi yüzde 8 artmıştır (USGS). Ancak, 2020'de pandeminin etkisiyle istihdam 578,000 azalmıştır. Pandemi olmasaydı, bu politikalar daha büyük bir başarı sağlayabilirdi. Paris İklim Anlaşması'ndan çekilme, fosil yakıt endüstrisini koruma ve enerji üretimini artırma çabasının bir parçasıydı. Bu karar, ABD'nin 2019'da net enerji ihracatçısı olmasını sağlamış, cari açığın azalmasına katkıda bulunmuştur (EIA). ..Ayrıca, Trump'un dış politikası, Rusya'yı Çin'den uzaklaştırarak Rus pazarına hâkim olmayı hedeflemiştir.

ÇATIŞMA BÖLGELERİNDEN ÇEKİLME VE AMERİKAN ÜRÜNLERİNE PSİKOLOJİK ÜSTÜNLÜK

Trump, çatışma bölgelerinden çekilerek savunma harcamalarını azaltmayı ve yerel pazarlarda Amerikan ürünlerine psikolojik üstünlük sağlamayı hedeflemiştir. ..Bu strateji, Amerikan şirketlerinin bölgedeki ekonomik nüfuzunu artırmıştır. Trump, NATO ve diğer müttefiklerin savunma harcamalarını artırmalarını talep ederek ABD'nin yükünü hafifletmiştir. 2016'da NATO müttefiklerinin yalnızca yüzde 20'si GSYİH'nın yüzde 2'sini savunmaya ayırıırken, 2020'de bu oran yüzde 50'ye çıkmıştır (NATO). Almanya, savunma harcamalarını 36 milyar USD'den 52 milyar USD'ye; Japonya ise 46 milyar USD'den 51 milyar USD'ye yükseltmiştir (SIPRI). Bu, ABD'nin kaynaklarını ekonomik önceliklere yöneltmesini sağlamıştır. Trump'un ekonomi ve dış politikaları, ABD'nin uzun vadeli çıkarlarını koruma vizyonuna dayanmaktadır. Cari fazla veren ülkelere karşı korumacı önlemler, enerji ihracatı, imalat sanayisinin desteklenmesi, Rusya-Çin dinamiklerini şekillendirme çabaları ve çatışma bölgelerinden çekilme, ABD'nin ekonomik ve stratejik bağımsızlığını güçlendirmiştir. Eleştiriler, tarifelerin tüketiciye maliyetine ve asker çekmenin güvenlik risklerine odaklansa da Trump'un politikaları, ABD açısından, verilerle desteklenen haklı gerekçelere sahiptir.

Farklı bir dünya görün!

Securitas Güvenlik olarak 81 ilde, 11 bölge müdürlüğümüz ve 22 binden fazla çalışanımızla 29 farklı sektöre öngörülü güvenlik çözümleri sunuyoruz. Güvenlik teknolojileri, uzaktan izleme hizmetleri, insanlı güvenlik, itfaiye hizmetleri, risk yönetimi ve danışmanlık hizmetlerimizle dünyanın daha güvenli hale gelmesine yardımcı oluyoruz.

Yılın altın kalemleri sahiplerini buldu

Yaptığı haberlerle Türkiye'nin ekonomi gündemine yön veren ekonomi muhabirleri, yılın öne çıkan haberleriyle yarıştı. Ekonomi Muhabirleri Derneği'nin (EMD) 2024 Altın Kalem ödülleri düzenlenen törenle sahiplerine teslim edildi.

EMD, ekonomi gazeteciliğinde gündem değiştiren haberleriyle öne çıkan isimleri belirledi.

Grand Mercure Ankara'da düzenlenen törene, Türk-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz, Ankara Ticaret Odası Meclis Başkanı Mustafa Deryal, Koop-İş Başkanı Eyüp Alemdar, Öz İplik İş Sendikası Başkanı Rafi Ay, Türkiye Mühendisler Birliği Başkanı Erdal Eren, TAYED Başkanı Ali Rıza Öner, ELDER Genel Sekreteri Fakir Hüseyin Erdoğan, TOSYÖV Başkanı Nezih Kuleyin, TOSYÖV Başkan Yardımcısı Elif Ufluoğlu, Türkiye Eczacılar Birliği Başkanı Arman Üney, Türkiye Ormancılar Derneği Başkanı Hüsrev Özkara, Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı Hüseyin Alan ve birçok sivil toplum kuruluşunun temsilcileri ve gazeteciler katıldı.

"YENİ MEDYADAKİ ETİK KODLAR OLUŞTURULMALI VE YASAL ÇERÇEVE BELİRLENMELİ"

Törenin açılış konuşmasını yapan EMD Genel Başkanı Mehmet Kaya, gazeteciliğin içinde bulunduğu zorluklara ve mesleğin taşıdığı öneme dikkat çekti.

Gazetecilerin işlerini Anayasa'daki haber alma, haberleşme ve ifade özgürlüğü hükümlerine dayanarak yaptığını dikkati çeken

24 | EKONOM 2025

Kaya, bu Anayasal güvencenin yeterince kullanılmadığını, belirtti.

Yeni medyanın etkilerine vurgu yapan Kaya, "Doğru habercilik dijital ortamda da sürdürülmesi gerekiyor. Bugün herkesin kendi medyası var. İnternete bağlı cihazı olan herkes aynı zamanda bir yayıncı. Dünya tarihinde ilk kez sıradan insan dahil hepimizin kaydı tutuluyor. Bizden sonraki kuşak her başarıyı ve hatamızı görecektir. Tarihle yargılanacağız." dedi.

Kaya, yeni medyada başta haber olmak üzere üretilen içeriklerin şimdiye kadar oluşmuş etik kuralları sıklıkla ihlal ettiğini belirterek, tarihte basın ahlak yasaları ve medya etti-

ğini gazetecilerin başlattığını kuralları gazetecilerin koyduğunu hatırlattı.

Basın mensupları ve Akademi çevrelerine yeni medyadaki etik kodların oluşturulması, yasal çerçevenin belirlenmesi konusunda birlikte çalışma çağrısı yapan Kaya, şöyle devam etti:

"Ben inanıyorum gazeteciler olarak bu birikimimiz ve yetkinliğimiz var. Akademi ile birlikte çalışarak yeni medya ve iletişim ortamının habere yönelik etik değerlerini kurallarını birlikte yapabiliriz. Sadece kamu tarafına bu çaba bırakılırsa doğal olarak kamu reaktif davranıp kısıtlayıcı yönde hareket ediyor. Oysa ki bu alanda gelişmenin önüne geçmeyecek özgürlüğü bir yaklaşıma ihtiyaç var."

EMD ALTIN KALEM 2024 ÖDÜLÜNÜ ALANLAR

2024 yılı içinde yayımlanan haber, köşe yazısı, röportaj ve programların değerlendirildiği yarışmanın jüri üyeliğini Alaattin Aktaş, Hacer Boyacıoğlu, Selda Bulut, Deniz Çiçek, Ahmet Ergen, Mehmet Öngöçlü ve Ahmet Usman üstlendi.

Ulusal gazete haberi kategorisinde "Merkez'deki gerçekler kamera kayıtlarında" başlıklı haberiyle Sözcü Gazetesi'nden Erdoğan Süzer ödülünü TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay'ın, ulusal gazete köşe yazısı kategorisinde "Mevduata %70 faiz veren banka merak ediliyor" başlıklı yazısıyla Dünya Gazetesi'nden Naki Bakır ödülünü ATB Başkanı Faik Yavuz'dan, KRT'de yayımlanan "Evdeki Hesap" programıyla Olcay Aydılek ödülünü TAYED Başkanı Ali Rıza Öner'in elinden aldı.

Ajans haberi kategorisinde "Çinli BYD 1 milyar dolarlık yatırımla Türkiye'ye geliyor" haberiyle Bloomberg'ten Fırat Kozok'a ödülünü Öz İplik İş Sendikası Başkanı Rafi Ay, yeni medya haberi kategorisinde "Çöpler altın madeniyle ilgili kaza öncesi ve sonrası yazıları"yla Kısa Dalga internet sitesinden İbrahim Gündüz'e ödülünü TEB Başkanı Arman Üney, yerel gazete haberi kategorisinde "Et alamayan kabuk yiyor" başlıklı haberiyle Yeni Bakış Gazetesi'nden Filiz Erol'a ödülünü Koop-İş Başkanı Eyüp Alemdar, radyo programı kategorisinde TRT'de yayımlanan "Ekonomi Günlüğü" programıyla Falih Akıcı'ya ödülünü ATO Meclis Başkanı Mustafa Deryal taktim etti.

Yeni medya programı kategorisinde Nasıl Bir Ekonomi TV'deki "Ekonomi Masası" programı ile Barış Esen ve Berfin Çipa ödül almaya hak kazanırken, ödülü Ekonomi Gazetesi Ankara Haber Müdürü Hüseyin Gökçe'ye TMB Başkanı Erdal Eren verdi.

Sektörün emektarlarına özel ödül Ekonomi gazeteciliğine yaptığı katkılar nedeniyle sektörün öncü üç ismine de de özel ödül verildi. Bu ödüller, Ekonomi Muhabirleri Derneği Yönetim Kurulu'nun oy birliğiyle belirlendi.

Özden Alpdağ Özel Ödülü'nü Ekonomi Gazetesi'nden Alaattin Aktaş ödülü Nevzat Saygılıoğlu'nun elinden alırken, Nesrin Hocaoglu Özel Ödülü'nü T24 yazarı Çiğdem Toker'e Hatice Hocaoglu, Hanife Şenyüz Özel Ödülü'nü Ercan Deva'ya Sabiha Şenyüz taktim etti.

Çiğdem Toker

Alaattin Aktaş

Fali Akıcı

Fırat Kozok

Hep Yerinde Enerji Evde Kesintisiz Yaşamın Keyfi!

Jeneratör gürültüsü ve yakıt masraflarına son! Pomega Ev Tipi Depolama Ürünleri ile kesintisiz enerjiyi evinize taşıyın, konforunuzdan ödün vermeden huzurun tadını çıkarın.

İçlerindeki ışığı metale yansıtıyorlar

Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, Gazeteci Seda Gök, içlerindeki ışığı metale yansıtan 40 kadının hikayelerini "Metale Hayat Veren Kadınlar" kitabında okurlarla buluşturdu. Gök, "Emeğin cinsiyeti olmaz" dedi. TÜRK Metal Sendikası Araştırma Eğitim Merkezi tarafından yayımlanan "Metale Hayat Veren Kadınlar" kitaplarının dördüncüsü gazeteci Seda Gök tarafından kaleme alındı. 2022 yılından bu yana yayımlanan kitap serisinin dördüncüsünde metal sektörünün farklı alanlarında çalışan 40 kadının başarı öyküsü yer aldı. Türk Metal Sendikası'nın Ankara'da gerçekleştirilen 30. Kadın İşçiler Büyük Kurultayı'nda okurlarla buluşan Seda Gök, hem kitabını imzaladı hem de eserin yazım öyküsünü paylaştı. Seda Gök, emeğin cinsiyetinin olmayacağına dikkat çekti. Kitabında kadının istihdamdaki önemine ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin yarattığı katma değere ilişkin farkındalık oluşturmak istediğini belirten Gök, şöyle devam etti:

ÇALIŞMA ORTAMLARINA DÜZEN

"Kitapta otomotiv, beyaz eşya, tarım aletleri, demir çelik, savunma ve telekomünikasyon gibi metal sektörünün farklı alanlarında çalışan kadın kahramanların öyküleri yer alıyor. Onlar sıra dışı meslekleri ve sıra dışı öyküleriyle, aynı zamanda çocuklarına, ailelerine, akrabalarına ve dostlarına da rol model olan kadınlar. Artık televizyonu duvara monte etmek için teknik servis çağırmaya gerek duymayan, nalbura gittiği zaman hangi malzemenin daha kaliteli olduğunu bilen, ojeli parmakları ile canavar taşı kullanan kadınlarımız var. Onlar becerileriyle, iş disiplinleriyle, çevresindeki kadınlara da maddi manevi destek oluyor. Çocuklarını okutma mücadelesi verirken güler yüzleri ile çalıştıkları departmana neşe katıyor. Disiplinleri ile çalışma ortamlarında düzen sağlıyorlar."

SIFIR HATA İÇİN EMEK VERİYORLAR

Kitabı hazırlarken dinlediği öykülerde kadınların 'sıfır hata' için emek verdiğine tanık olduğunu anlatan Gök, "O ince ellerin ve parmakların Türkiye'nin üretimine ince ayar verişine şahit olduk. Bu kadınlar işe başlarken 'Yapamazsın, senin burada ne işin var?' sözleriyle karşılaşan, ancak bu sözleri 'Abla sen beni utandırdın, kardeşim-kızım seninle gurur duyuyorum'a dönüştüren kadınlar. Biz de yaşamlarıyla model olan bu kadınlarla gurur duyuyoruz" ifadelerini kullandı.

SİZİNLE GURUR DUYUYORUZ

Seda Gök, kitabın yazılma sürecini ve döneme ilişkin gözlemlerini ise şöyle anlattı: "Bu yolculuk; ekim ayında koşturmacası bol bir günün öğle vaktinde çok sevdiğim Müge Sunal'ın telefonu ile başladı. O telefon, birlikte keyifli bir hikayeyi yaşamamızı ve yazmamızı sağladı. Elinizdeki kitapta, 40 özel kadının röportajını okuyacaksınız. Ben her röportajda kendimi yeniden keşfettim, ortak noktalar buldum. Yeni yolculuklar yaşamak için notlar çıkardım. Gördüm ki herkesin kendi hikayesini yazması için kendi özelinde yaşadığı bir zamanı var. Beni hayatın koşturmacasından çekip çıkaran bu röportajlar sonrası, 'İyi ki yollarımız kesişti ve iyi ki bundan sonraki süreçte farkındalığımı arttırdılar' dedim. İlerleyen sayfalarda bu kadınların kendi hayat hikayelerini yazarken aslında toplumsal farkındalık özelinde; çocuklarına, ailelerine, akrabalarına ve dostlarına da nasıl rol model olduklarını göreceksiniz. Kadınlarımızın kendi hayatlarına 3 kelime ile ne kadar güzel başlıklar attıklarını okuyacaksınız. Artık televizyonu duvara monte etmek için teknik servis çağırmaya gerek duymayan, nalbura gittiği zaman hangi malzemenin daha kaliteli olduğunu bilen, ojeli parmakları ile canavar taşı kullanan kadınlarımız var. Onlar becerileriyle, iş disiplinleriyle, çevresindeki kadınlara da maddi manevi destek oluyor. Çocuklarını okutma mücadelesi verirken güler yüzleri ile çalıştıkları departmana neşe katıyor. Disiplinleri ile çalışma ortamlarında düzen sağlıyorlar."

DÜNYADA HER ŞEY KADININ ESERİ

Gök, sözlerini şöyle tamamladı:

"Bu bir süreç... Bu süreci yöneten ve bu önyargıları kırmayı başaran, gelecekte genç kızlarımızın önünü açan muhteşem kadınlarımıza teşekkür etmek gerekir. Çünkü kadının dokunduğu her yer güzelleşiyor. Cumhuriyetin ikinci yüzyılında kadın istihdamının daha fazla arttığı bir dönemi yaşamak arzusundayız. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi, "Dünyada her şey kadının eseridir. Daha emin ve daha doğru olarak yürüyeceğimiz bir yol vardır. Büyük Türk kadını çalışmamıza ortak kılacaktır."

"Kurultayda bir araya gelen 650 kadın için kitaplarını imzalayan Gök, "Bugün emeğin değerini hep birlikte paylaştığımız gün. Benim meslek yaşamımda bu kitap bir ilk aynı zamanda. Kadın emekçilerin emeğini kayda geçirdiğim için çok mutluyum" dedi.

HERKESE İLHAM VERİYOR

Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Uysal Altundağ, kitabın sunuş yazısında şunları kaydetti:

"Emek dostu gazeteci Seda Gök tarafından hazırlanan 'Metale Hayat Veren Kadınlar-IV' isimli bu çalışma, ilkinin 2022 yılında hazırladığımız 'Metale Hayat Veren Kadınlar' serimizin dördüncü kitabıdır. Çalışma, sendikamızın örgütlü olduğu fabrikalarda çalışan, sendikalarına güvenen, haklarını savunan, üreten ve kazanan 40 kadın emekçiyle yapılan söyleşilerden oluşuyor. Alın terinin, cinsiyet ayrımı yapmadan eşit değer gördüğü bir hayatın mümkün olduğunu bir kez daha hatırlatıyor. Ki-

tapta yer alan kadın üyelerimizin hikayeleri, onların emek mücadelesinden, var olma savaşından izler sunuyor. Onlar, yalnızca o işyerlerinde çalışan kadınlar değil, onlar bizim mücadelemizin en önemli öznesi, toplumun bel kemiği. Bu eserin, kadınların emek mücadelesine önemli katkılar sağlayacağına inanıyor ve hepimize ilham vermesini diliyorum. Kitaba değerli katkılarıyla katılan kadın üyelerimize, bu önemli eseri hazırlamak için yoğun çabalarını ortaya koyan gazeteci dostumuz Seda Gök'e ve kitabın yayımlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum."

"Türk Metal Sendikası Araştırma Eğitim Merkezi tarafından yayımlanan "Metale Hayat Veren Kadınlar" serisinin ilk kitabı 2022 yılında yayımlandı. Geçmiş yıllarda yayımlanan kitapları gazeteciler Olcay Büyüktaş, Gülşen Coşkun ve Şehriban Kırac kaleme aldı.

'Bir Ömür Ekonomi Yazarlar' unutulmadı İzmir ekonomi basınının 12 dev ismi için anma töreni

Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir Şubesi, 36 yıllık tarihi boyunca yitirdiği 12 üyesi için 'Bir Ömür Ekonomi Yazarlar' isimli anma etkinliği düzenledi. Ekonomi Muhabirleri Derneği Kurucu Genel Başkanı Özden Alpdağ ve Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi üyeleri Abdullah Bozkurt, Adnan Çağlayan, Aytaç Sefiloğlu, Barış Kudar, Cemil Çelik, Füsün Çağlar, Güler Özkan, Mehmet Çapman, Tarık İnce, Yaşar Sezginer ve Yener Özkesen için düzenlenen anma programı, İzmir Fevzipaşa Bulvarı üzerinde Hisar Camii girişinde gerçekleştirildi. Anma programında konuşan Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şube Başkanı Murat Demircan, anma töreninin 16'ncısını gerçekleştirdiklerini belirterek, "16 yıldır anma programları düzenliyoruz. Bu anma etkinliklerine başladığımızda andığımız meslektaşlarımız 4 kişiyken, bu yıl 12 meslektaşımızı anar olduk. Özdel Alpdağ 1987 yılında Ekonomi Muhabirleri Derneği Kurucu Genel Başkanlığını üstlendi. EMD İzmir Şubesi üyesi 11 meslektaşımızın pek çoğu Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi'nin kurucu isimleri, hepsi bir ömür ekonomi yazan insanlar. Ben şahsen 12 meslektaşımızın 11'yle çalışma olanağı buldum. Gazetecilik etiğine sadık kalarak, mesleklerini onurlarıyla anılmayı hak edecek şekilde yaptılar, hepsinin mekanları cennet olsun" diye konuştu. Bir Ömür Ekonomi Yazarlar anma programına; Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Üyeleri, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu Üyeleri, gazeteciler, basın danışmanları ve vefat eden gazetecilerin aileleri yoğun katılım gösterdi.

Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi
'BİR ÖMÜR EKONOMİ YAZANLAR'
Anma Programı

 Abdullah Bozkurt	 Adnan Çağlayan	 Aytaç Sefiloğlu	 Barış Kudar
 Cemil Çelik	 Füsün Çağlar	 Güler Özkan	 Mehmet Çapman
 Özden Alpdağ	 Tarık İnce	 Yaşar Sezginer (Kaptan)	 Yener Özkesen

Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi tarafından düzenlenecek anma programına teşekkürlerinizi dileriz.
Yer: Fevzipaşa Bulvarı üzeri Hisar Camii Girişi
Tarih: 17 Nisan 2025 Perşembe Günü
Saat: 12:30

"Aytaç Abla" kitabı yayımlandı

İzmir ekonomi basınının saygın ismi, genç gazetecilerin "Aytaç Abla"sı Aytaç Sefiloğlu'nun anısı yaşama veda edişinin 25. yılında yayımlanan kitapla yaşayacak. Aytaç Sefiloğlu'nun ailesi, yakınları, arkadaşları, meslektaşları ve iş insanlarının duygu ve düşüncelerine, anılarına, izlenimlerine ilişkin yazılarının yer aldığı "Aytaç Abla" kitabı yayımlandı.

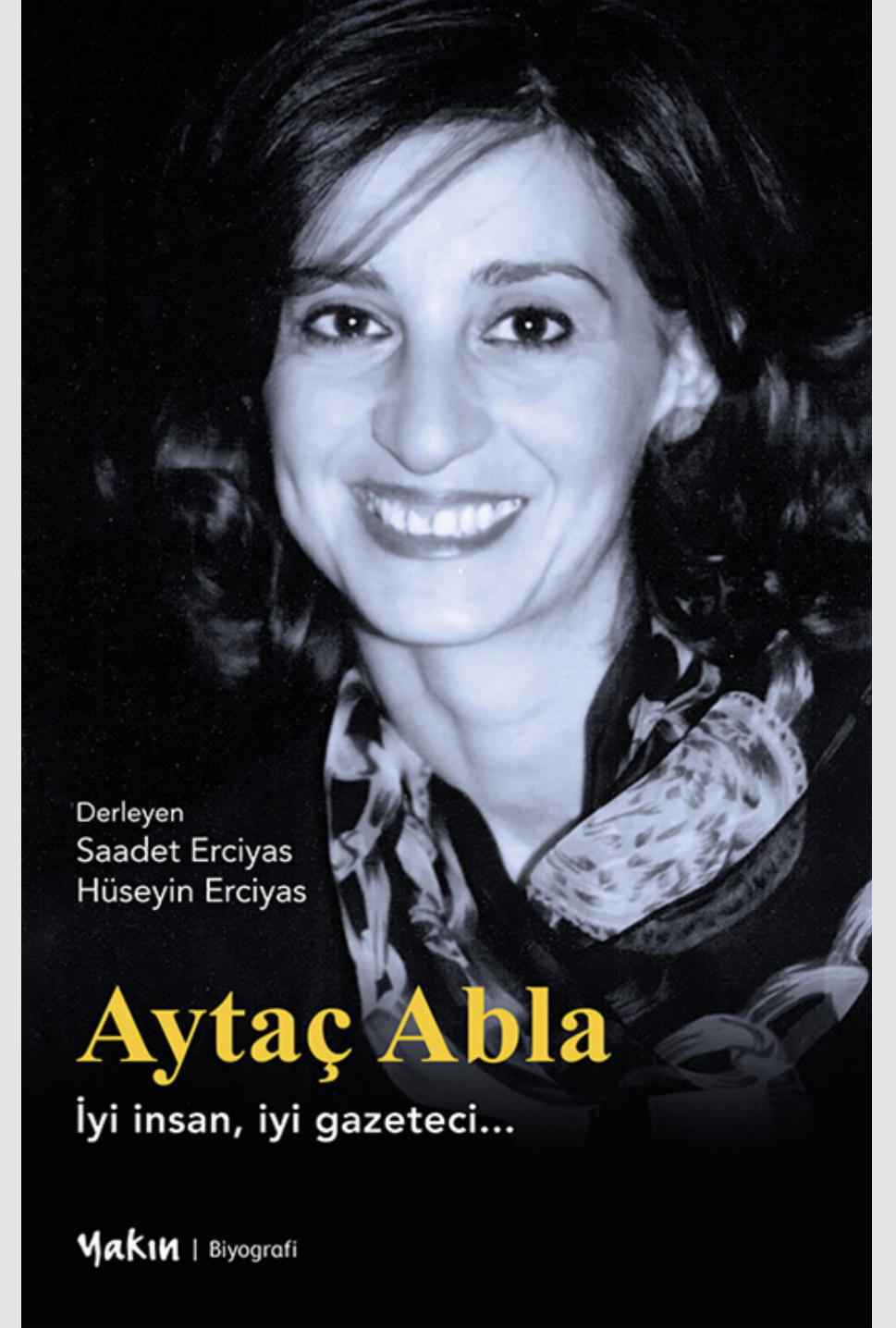
Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir Şubesi koordinasyonunda, Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın destekleriyle yayımlanan "Aytaç Abla" kitabı, gazeteciler Saadet ve Hüseyin Erciyas'ın derlediği yazılar ve fotoğraflardan oluştu. Yakın Yayınları'ndan çıkan 270 sayfalık kitapta 105 yazı ve 120 fotoğraf yer aldı.

DEMİRCAN: GERİDE BIRAKTIĞI ANILARI ÖLÜMSÜZLEŞTİ

EMD İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Murat Demircan, "Aytaç Abla" kitabının Aytaç Sefiloğlu'nun anısına yaşatmak adına, meslektaşları, dostları ve ailesinin kaleme aldığı anılarla hazırlandığını söyledi. Saadet ve Hüseyin Erciyas çiftinin önerisiyle başlayan çalışmanın bir yıl boyunca süren titiz bir hazırlık sürecinin ardından tamamlandığını hatırlatan Demircan, kitabın önsözünde şu görüşleri dile getirdi:

"Bu kitabın amacı, sadece bir gazeteciye anmak değil, aynı zamanda yeni nesil gazetecilere ve medya çalışanlarına ilham vermektir. Çünkü Aytaç Sefiloğlu, gazeteciliğin sadece bir meslek değil, bir yaşam biçimi olduğunu gösteren özel insanlardan biriydi. 100'den fazla kişinin duygu dolu satırları, onun meslek hayatındaki başarılarını, insan olarak taşıdığı değerleri ve ardında bıraktığı anıları ölümsüzleştiriyor."

Yorgancılar: Herkesin 'Aytaç Abla'sıydı EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar da Aytaç Sefiloğlu'nun ömrünün ve çalışma döneminin son altı yılında Ege Bölgesi Sanayi Odası

Basın Müşaviri olarak görev yapmasının kendileri açısından kıymetli olduğunu vurguladı. Yorgancılar, 1996 yılından bu yana düzenledikleri gazetecilik yarışmasının ismini, vefatının ardından "Aytaç Sefiloğlu Gazetecilik Yarışması" olarak değiştirdiklerini hatırlattı. Yorgancılar, "Vefatının üstün-den geçen 25 yıla rağmen, dostlarının

gösterdiği vefa, anılarla dolu bu güzel eser, iyi insan olmanın karşılıksız kal-mayacağını bizlere hatırlatıyor, haya-ta iyi izler bırakmanın önemini gös-teriyor" dedi. EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Yorgancılar, "Meslektaşlarının deyimiyle, İzmir basınında büyük kü-çük herkesin 'Aytaç Abla'sının, mekanı cennet, ruhu şad olsun" diye ekledi.

'Aytaç Abla' kitabı nasıl hazırlandı?

Hüseyin Erciyas

Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Basın Müşaviri, genç gazetecilerin "Aytaç Abla"sı, gazeteci Aytaç Sefiloğlu, 17 Nisan 2000 günü yaşama veda etti. Ailesi, yakınları, dostları, meslektaşları her yıl 17 Nisan günü İzmir ekonomi basınının bu saygın ismini anmak için Narlıdere Aşağı Mezarlığı'ndaki kabri başında bir araya geliyor.

Aytaç Sefiloğlu, vefatının 24. yılında, 19 Nisan 2024 Cuma günü yine kabri başında anıldı. Anma etkinliğine katılmak için Narlıdere'ye giderken eşim ve meslektaşım Saadet aklına gelen bir fikri benimle paylaştı. "Her yıl burada bir araya geliyoruz, Aytaç Abla'ya ilişkin anılarımızı konuşuyoruz. Ama konuşmalarımız uçup gidiyor. Onu anlatan bir kitap hazırlasak, onu kayda geçiresek" dedi.

Saadet onun yaşama veda edişinin 25. yıldönümüne Aytaç Abla'yı anlatan kitap hazırlama fikri benim de hoşuma gitti. Aytaç'ın kabri başındaki konuşmalarda söz sırası Saadet'e geldiğinde fikrini etkinliğe katılanlarla paylaştı. Sevgili Aytaç'ın ailesinin yanı sıra arkadaşlarının, yakınlarının, meslektaşlarının içerik katkısıyla kitabın hazırlık sürecini gönüllü olarak üstleneceğimizi belirtti.

Saadet sözlerini "Kitabı 25. anma etkinliğine yetiştirelim, bir sonraki buluşmamıza bu kitapla gelelim" diye tamamladı. Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir

Şube Başkanı Murat Demircan, daha henüz mezarlıktan ayrılmadan WhatsApp grubunu oluşturmuş, kitaba katkı koyabilecek kişileri eklemişti bile. Birkaç gün sonra EMD İzmir Şubesi Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarla bir araya geldiğimizde yol haritamızı paylaştık ve çalışmaya koyulduk.

Sevgili Macit Sefiloğlu, ablaları Aysel Nalçacı ve Ayfer Ersan albümlerindeki Aytaç'a ilişkin fotoğrafları paylaştılar. Onların yol göstericiliğiyle Aytaç'ın Adapazarı'ndaki ilkokul, ortaokul, lise, Ankara'daki üniversite, ABD'deki dil okulunda birlikte eğitim gördüğü arkadaşlarına ulaştık. Aytaç'ın gazetecilik, basın müşavirliği ve televizyon programcılığı döneminden tanıdığımız meslektaşlarımızı da ekleyerek uzun bir liste hazırladık.

Yaklaşık iki yüz kişi ile telefonla, e-posta iletilisi ya da WhatsApp üzerinden yazışarak iletişim kurduk. Kitap projemizi anlatık, onların Aytaç'la ilgili anılarını, duygu ve düşüncelerini yazmalarını, varsa Aytaç'a ilişkin fotoğrafları paylaşmalarını istedik. Aytaç için bazen Saadet ile birbirimizden habersiz, farklı zamanlarda, birkaç kez aradığımız meslektaşlarımız, arkadaşlarımız oldu.

Ailesi, yakınları, çocukluk, gençlik, üniversite ve çalışma arkadaşları, meslektaşları, iş insanları bu imeceye destek verdi. Kimi yazılarıyla katıldı, kimi konuştu not aldık, izinleriyle kaydettiğimiz seslerini deşifre ettik. Onu hiç tanımayıp adına verilen ga-

zetecilik ödülünü alan meslektaşlarımız da içtenlikle paylaştılar duygularını kitap için. Tarım yazarı sevgili arkadaşımız Ali Ekber Yıldırım'ın "Aytaç'ın Balçovası" adlı kitabı 2011 yılında Heyamola Yayınları'nın İzmir Kitap Dizisi'nde yayımlanmıştı. Ali Ekber, kitabının aynı adlı bölümünü "Aytaç Abla" kitabına almamıza izin vererek vefasını yineledi ve büyük incelik gösterdi.

On bir aylık evrede, üç yüz dolayında yazışma ve görüşme sonunda yol almayı başardık. Bu imeceye destek veren, her biri ayrı ayrı teşekkürü hak eden kişilerin 105 yazısını ve albümlerden çıkarılarak paylaşılan 102 fotoğrafı derledik, düzenledik. Kitap taslağını biçimlediğimizde, Saadet'in deyiimiyle, "Aytaç Abla hafızaların derinliklerinden çıkıp gülümsemeye başlamıştı" bize.

Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şube Başkanı Murat Demircan ve yönetim kurulu üyesi arkadaşlarımızın eşgüdümüyle derleyip basıma hazırladığımız kitap 270 sayfadan oluştu. Kitabın basımını üstlenmesi, sevgili Aytaç'ın basın müşaviri olarak görev yaptığı, adını düzenlediği gazetecilik yarışmasında ve basın merkezinde yaşayan Ege Bölgesi Sanayi Odası'na (EBSO) çok yakıştı.

Bütün bu çabaların sonunda Aytaç Nalçacı Sefiloğlu adı bir basılı eserde tam anlamıyla kayda geçti. Bu kitap sevgili Aytaç'ın anısına bir saygı duruşu. Özlemle, sevgiyle, saygıyla, rahmetle anıyoruz. Yaşadıkça unutmayacağız, unutturmayacağız...

EPGİS

Enerji Petrol Gaz İkmal İstasyonları İşveren Sendikası

Aytaç Abla vefatının 25. yılında mezarı başında anıldı

Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi'nin kurucu üyelerinden Aytaç Sefiloğlu vefatının 25. yıldönümünde Narlıdere Aşağı Mezarlıktaki kabri başında anıldı. Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi ve Aytaç Sefiloğlu'nun ailesinin ortaklığında düzenlenen anmaya eşi Macit Sefiloğlu, kızı Dilan Sefiloğlu, Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi Başkanı Murat Demircan, Başkan Yardımcısı Mete Tamer Omur, Genel Sekreter Kadir Kemaloğlu, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu Üyesi Tolga Albay, Geçmiş Dönem Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, aile birey-

leri ve meslektaşları katıldı. Anma töreninde Aytaç Sefiloğlu'nun ailesinden isimler ve dostları anılarını paylaştılar.

AYTAÇ ABLA'NIN 25. VEFAT YILDÖNÜMÜNDE 105 DOSTU ANILARINI YAZDI

17 Nisan 2025 tarihinin, Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi kurucularından Aytaç Sefiloğlu'nun vefatının 25. yıldönümü olduğu bilgisini de veren EMD İzmir Şubesi Başkanı Murat Demircan; "İzmir ekonomi basınında büyük küçük hepimizin Aytaç Ablası olan Aytaç Sefiloğlu'nun geçen yıl kab-

ri başındaki anmada meslektaşlarımız Saadet Erciyas ve Hüseyin Erciyas çifti, meslektaşlarının, haber kaynaklarının, dostlarının ve aile bireylerinin anılarının yer aldığı bir kitapla Aytaç Sefiloğlu'nu anma önerileri oldu. Ekonomi Muhabirleri Derneği İzmir Şubesi ve Ege Bölgesi Sanayi Odası iş birliğinde; Saadet Erciyas ve Hüseyin Erciyas'ın derlemesiyle Aytaç Sefiloğlu'nun vefatının 25. Yıldönümünde "Aytaç Abla" isimli kitabı yayınlamayı başardık. Kitapta 105 kişinin Aytaç Sefiloğlu ile ilgili anıları yer aldı. "Aytaç Abla" isimli kitabımızın hayat bulması için emek veren, destek olan herkese şükranlarımızı sunuyorum."

YEŞİL ENERJİ, TEMİZ GELECEK

Uludağ Enerji Sürdürülebilir Başarılarına Odaklanıyor

Uludağ Enerji, sürdürülebilirlik, toplumsal fayda ve müşteri odaklı yaklaşımıyla enerjiyi yarınlar taşıyor. Altyapı yatırımları, çevre dostu projeleri ve enerji verimliliği çalışmalarıyla karbon ayak izini azaltmayı hedefleyen şirket, aynı zamanda topluma dokunan projelerle de fark yaratıyor. Çağrı merkezi memnuniyetinde sektör lideri olan şirket, dijitalleşme ve gelişmiş çözümlerle enerji dağıtımı, perakende ve saha operasyonlarında kaliteyi artırıyor. Uludağ Enerji, sürdürülebilirlik raporları ve toplumsal sorumluluk projeleriyle hem çevresel hem de sosyal alanda kalıcı bir iz bırakmaya devam ediyor.

Güney Marmara'da 5 milyondan fazla nüfusa kesintisiz enerji hizmeti sağlayarak geleceği aydınlatan Uludağ Enerji, 2024 yılında sürdürülebilirlik, müşteri memnuniyeti ve toplumsal fayda alanlarında önemli başarılarına imza attı. Çağrı merkezi memnuniyeti anketlerinde 83 puanla sektör birincisi olarak liderliğini pekiştiren şirket, aynı zamanda ilk Sürdürülebilirlik Raporu'nu yayımlayarak çevresel ve sosyal performansını şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaştı. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) tarafından düzenlenen Ekonomiye Değer Katanlar Ödül Töreni'nde "Sektör Lideri" ödülüne layık görülen Uludağ Enerji, toplumsal sorumluluk projeleriyle de dikkat çekti. Hatay Yaşam ve Gelişim Kampüsü gibi girişimlerle afet sonrası yeniden yapılanmaya destek olan şirket, 2024'ü hem operasyonel hem de sosyal alanda başarılarla tamamlayarak, geleceğe güçlü adımlarla ilerliyor.

GÜNEY MARMARA'DA KALICI DEĞERLER OLUŞTURUYORUZ

Şirketin başarılarına dair değerlendirmelerde bulunan **Uludağ Enerji CEO'su Sinan Öktem**, "Geçtiğimiz yıl, ekibimiz adına hem sektörel başarıların hem de toplumsal etki projelerinin öne çıktığı bir yıl oldu. Çağrı merkezi memnuniyeti anketlerinde 83 puanla sektör birinci-

Uludağ Enerji CEO'su Sinan ÖKTEM

si olarak büyük bir gurur yaşadık. Bu başarı, müşteri odaklı yaklaşımımızın ve dijitalleşme yatırımlarımızın bir sonucu olarak gelecekte de bizlere ilham verecek. Aynı zamanda, ilk Sürdürülebilirlik Raporu'muzu yayımlayarak çevresel ve sosyal performansımızı şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaştık. Yenilenebilir enerji kaynaklarına verdiğimiz önem ve karbon ayak izimizi azaltma çabalarımızla, sürdürülebilir bir gelecek için taahhütlerimizi bir kez daha ortaya koyduk" dedi. Yıl içerisinde yapılan başarılı çalışmalarının da sektörde takdir edildiğini vurgulayan Öktem "Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) tarafından düzenlenen Ekonomiye Değer Katanlar Ödül Töreni'nde "Sektör Lideri" ödülüne layık görülmemiz, sektördeki ko-

numumuzu ve topluma sağladığımız katkısı tescillenmiş oldu. Ayrıca, 2025 itibarıyla Son Kaynak Tedarik Tarifesi (SKTT) kapsamında müşterilerimize en uygun fiyatları sunmak için hazırlıklarımızı tamamladık. Bu noktada Uludağ Elektrik müşterilerine ikili anlaşmalar kapsamında daha avantajlı fiyatlarla enerji temin etme imkanı sunuyor. Bu yıl, sadece finansal başarıya değil, toplumsal fayda ve çevresel sürdürülebilirliğe odaklanarak, kalıcı bir iz bırakmak için çalıştık. Güney Marmara sürekli büyüyen ve gelişen bir bölge. Hizmet bölgemizin ihtiyaçlarına karşılık verecek yatırımlarla ilerliyoruz. 2025'te de bu ivmeyi sürdürerek, enerji sektöründe öncü olmaya devam edeceğiz" açıklamasında bulundu.

Aytaç Sefiloğlu 26. Gazetecilik Yarışması ödülleri verildi

Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın (EBSO) düzenlediği 26. Aytaç Sefiloğlu Gazetecilik Yarışması'nın ödülleri törenle sahiplerine verildi. EBSO Hizmet Binası fuaye alanında düzenlenen törende, Aytaç Sefiloğlu'nun anısını yaşatmayı amaçlayan "Aytaç Abla" kitabı tanıtıldı. EBSO'nun ekonomi gazeteciliğini desteklemek, başarılı çalışmalarını ödüllendirmek amacıyla 1996 yılından bu yana düzenlediği yarışmanın jürisi, 1 Ocak - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında yayınlanan eserleri değerlendirdi. Aytaç Sefiloğlu Ekonomi Gazeteciliği Ödülü Ekonomi Gazetesi'nde yayımlanan "Organik tarımın potansiyeli mevcudun çok üzerinde" başlıklı haberiyle İrem Ceylin Demircan'a verildi.

Ege Bölgesi Sanayi Odası Sanayi Özel Ödülü'nü Yeni İzmir İnternet Sitesi'nde yayınlanan "Bir yıllık doğum izni kadın istihdamına darbe mi?" başlıklı haberiyle Hüsnüye Seval Acun aldı. Aytaç Sefiloğlu Ekonomi Gazeteciliği Mansiyon Ödülü, Ege Telgraf Gazetesi'nde ve Kent-Yaşam Haber-Bilgi Sitesi'nde yayınlanan "Kadın isterse yapamayacağı iş yok" başlıklı haberiyle Saadet Erciyas'a verildi.

Yarışmada ödül kazanan gazetecilere ödülleri EBSO Meclis Başkanı İbrahim Gökçüoğlu, EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, İzmir Gazeteciler Cemiyeti (İGC) Başkanı Dilek Gappi ve Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir Şube Başkanı Murat Demircan verdi.

Törende konuşan EMD İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Demircan, bu yıl 26. kez düzenlenen EBSO Aytaç Sefiloğlu Gazetecilik Yarışması'nın ekonomi muhabirlerinin kariyeri açısından çok önemli bir menzile olduğunu söyledi. EBSO Gazetecilik Yarışması yıllarında iki kez bu yarışmada ödül kazandığını hatırlatan Murat Demircan, bir yıldan buyana Ekonomi Gazetesi'nde çalışan kızı İrem Ceylin Demircan'ın bu yıl ödül

kazandığını anımsatarak duyduğu mutluluğu dile getirdi ve "İzmir'de ekonomi muhabiri olarak görev yapan Hüsnüye Acun ve Saadet Erciyas ödüle layık görülen diğer meslektaşlarım oldu. Üçünü de kutluyorum" dedi.

Törende konuşan İGC Başkanı Gappi, Aytaç Sefiloğlu'nun vefatının üstünden geçen 25 yıla rağmen dostları tarafından anılmasının çok kıymetli olduğunu söyledi. Aytaç Sefiloğlu'nun meslekte dürüstlüğü'nün sembolü olduğunu vurgulayan Gappi, şu görüşleri dile getirdi:

"Yarışma, bağımsız ve araştırmacı gazeteciliği sembollerinden olan Aytaç Sefiloğlu'nun adını sektörde ölümsüzleştirmek ve model olarak yaşatmak için çok önemli. Günümüzde hakikatin peşinden koşmak çok meşakkatli. Baskılarla, engellemelerle karşı karşıya kalıyoruz. Ama bağımsız, ilkeli ve doğru habercilik için mücadele etmeye devam edeceğiz." EBSO Meclis Başkanı Gökçüoğlu, kişiliği, dürüstlüğü, ilkeleri, kalemiyle birlikte örnek olmuş, rahmetle her yıl anılan Aytaç Sefiloğlu'nun yeni ve genç gazeteci arkadaşlarına ilham olmaya devam ettiğini söyledi. Yarışmada ödül alan gazetecileri kutlayan ve başarılarının devamını dileyen Gökçüoğlu, şu görüşleri dile getirdi:

"Diğer arkadaşlarımıza da çalışmalarını, bu dünyanın ve ülkemizin çalkantılı ortamında, zor şartlarda verdikleri emek için de teşekkürlerimi sunuyorum. Bugün çok zor şartlar altında, dürüstçe, özgürce ve cesaretle mesleğini yapabilen arkadaşımız çok az. Bu zor şartlarda doğru habere ulaşabilmek için teyit etmeden haber yapmaktan çekinen arkadaşlarımız olabilir. Ama bugünler de geçecek. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde özgürlüğümüzden vazgeçmememiz lazım."

Aytaç Sefiloğlu'nun vefat etmesinden 25 yıl sonra her yıl, büyük bir özlemle, saygıyla, sevgiyle anıldığını belirten EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Yorgancılar, "Bu törenler, onun bizlere bırakmış olduğu güzel hatıralar nedeniyledir. Ama kalbimizde yaşıyor. Allah mekanını cennet etsin" dedi. İki bina yaptırdıklarını anlatan Yorgancılar, yapılan binalardaki basın servisinin "Aytaç Sefiloğlu Basın Merkezi" adıyla devam edeceğini söyledi.

Türkiye'de her yıl
**20 milyar ton suyumuz,
26 milyon ton yiyeceğimiz,
Enerjimizin %35'i israf edilirken,
SESSİZ KALAMAZDIK!**

Geleceğimiz israf olmasın diye gelin,
"Yeteri Kadar En Doğru Karar"
seferberliğini birlikte büyütelim.

YETERİ KADAR
EN DOĞRU KARAR

EKSİM

Bizi daha
yakından tanımak
için QR'ı taratın!

